

Vérszegényeknek! A Hazslinszky-féle Vérszegényeknek!

Vasas Pepton-conserv,

mely daczára, hogy dúsán tartalmazza a hatóanyagokat jóízű s rendkívül erősítő csemegét képez. Ajánlatik: a sápkór, vérszegénység, migrain, rosz emésztés, álmatlanság, lankadság és ideges izgatottság ellen. Naponta 2 darab veendő. — Ára egy doboznak 90 krajczár.

Kapható gyógyszerárakban s a feltalálónál

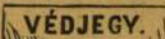
Hazslinszky Károly gyógyszerész, Budapest, VIII., Sándor-tér 3. sz.

Kísérletekkel kitűnő eredménnyel tették dr. Bokay János, dr. Torday Ferenc egy. m. tanár urak által és több gyógyszerész által és védjeggyel láttattak el.

Vasas phosphor-pastilla.

Rendkívül erősítő kellemes ízű csukorka, angol-kóros, görvélves, vérszegény s általán gyenge gyermekeknek: az idegesség, bágyadság, álmatlanság, izadás s hangrészgöres esetében. Naponta 2 db adatik be. Kis dob. 10 pastilla 50 kr. Nagy dob. 20 pastilla 90 kr.

KWIZDA „Köszvényfolyadék”

évek óta kipróbált, jeles szer

csúz, köszvény és idegbajok ellen.

Kitűnő hatással van nagyobb fáradságok, hosszas gyaloglás, stb. előtt és utáni erősítésre, valamint aggkorban beállott gyöngeségnél.

KWIZDA köszvényfolyadék

valódi minőségben kapható Budapesten: nagyban Török József gyógyszerésznél, Kochmeister Frigyes utóda, Neruda Nándor, Pillich Ferenc, Strobzen testvérek, Thallmayer és Seitz, Detsny F., Steden József. — Kicsinyben: Altvirth József és majdnem valamennyi gyógyszerésznél. Főletét: Kwizda Ferencz János, cs. kir. osztrák és román királyi udv. szállító kerületi gyógyszerárakban, Korneuburgban.

1 palackkal 1 frt o. é.

Szives megfigyelésül. E készítmény vételénél kérjük a t. közönséget, mindig

Kwizda köszvényfolyadékát

kérni, s arra ügyelni, hogy úgy minden palack, valamint a carton is fonébbi védjeggyel legyen ellátva.

A magyarországi hölgyek figyelmébe!

LUEFF SÁNDOR

Budapest, váci utca 22. szám,

a „Nemzeti szalloda” épületében

ujjonnan berendezett illatszert-üzletet

nyitott és ajánlja különösen:

Aug. Renard hercegnő szappát, mely az arcra a májfoltokat, pörseket elűvölt, s annak óta szint közzébe. 1 üveg 84 kr.

Aug. Renard hercegnőszappan árja 35 kr. Ez a szappan az egész világon közkedveltségnek örvend és orvosok által is ajánlatik az arczör tisztítására.

Johann Maria Farina valódi kölni vize, ávege 1 frt, kisebb 50 kr.

Illatszerek. Tömrő jegezesítve creyon alakban zsebben hordható. Legújabb és legfinomabb angol és francia készítmények: 1 frt, 1 frt 20, 1 frt 50 és 2 frt.

Legfinomabb párisi hölgypor (Veloutine) fehér, róza és test-színű. Csak 50 kr., 60 kr., 80 kr., 1 frt 20 kr., 1 frt 50 kr. és 1 frt 80 kr.

Vidéki megrendelések pontosan teljesítenek.

50 év óta sikerrel használtatik!

Szeplő és májfoltokat, valamint az összes bőrtisztálanságokat eltávolít jótállás mellett a

Spitzer-féle szeplő és májfoltt elleni

arczkenőcs és Salvátor-szappan.

Valódi minőségben egyedül csak a 115 év óta fennálló

„Salvátor” gyógyszerárakban

Eszéken, felsőváros, Dienes J. C-nél

kapható. Hatása előmozdítottatik a Spitzer-féle salakos mosó-

víz használata által 1 üveg ára 50 kr. Ajánlom makacsabb bőr

tisztálanságoknál a Milie-arczkenőcsöt, 1 tégely 60 kr. —

Kitűnő lyoni rizsper 1 doboz 1 frt, kis doboz 50 kr. —

1 tég. Spitzer-kenőcs 35 kr. 1 db Salvátor-szappan 50 kr.

Mintán többféle utánzások látnak, a Spitzer- és Milie-

kenőcshez használandó szappanba saját cégem be van nyomva

és csak ezen cégemmel ellátott Salvátor-szappan tekinthető

valódnak: a Spitzer-kenőcs fidelel pedig a Salvátorfej dom-

boru nyomában van feltüntetve. Raktár Budapest

Török József gyógyszerárakban, király-utca 12. Postai

Dr. Vaskovits-féle vizgyógy-intézet

Budapest, a budai városmajorban.

E 38 év óta fennálló hazai intézet nagy előnyét teszi az

olcsóságokon kívül a jó ellátás, feszelen kényelem és

gondos orvosi kezelés. Teljes ellátás és fürdőzés egy

hétre 20—30 frt a szoba minősége szerint. A vizgyógy-

mód alkalmazása orvostudományi elvek szerint túlzás

nélkül történik, az egészség szerint villamoszással és ma-

szással összekötve. Legjobb sikerrel kezelteknek vizku-

rával, különösen ideg- és gerinczagi bántalmak, szédü-

lés, főtájások, bémulások, görcsök, szagatások; továbbá

gyomor-, bél- és májbajok, köhögés, vérköpés, folytonos

székrekedés és aranyeres bántalom következményei. Aján-

latos továbbá mint leghatásosabb eszköz az üdülésnek és

edzésnek. Elmebetegnek nem vétetnek föl. Intézet

igazgatója és rendelő orvos dr. Fajth Péter. Az intézetet

és vizgyógyintézet ismertető könyvecskét ingyen és bér-

mentve küld az igazgatóság. — A svábhegyi fürdő

és vizgyógyintézet csak május 15-ével nyílik meg.

BARNA FOGORVOS

Budapest, váci utca 24. szám.

Készít egyes fogakat, fogorokokat és

plombákat, jótállás mellett; árak mér-

sékeltek. Kívánczra részletfűzésre.

Berketz István,

selyem- és szőrruha-festő,

Budapest, Rózsátr 3. sz.

Fest minden szíre mindennemű színezőanyagot ruhászövet-

et, kendőket, postókat, bútorkelméket és bármilyen

apróságokat, még pedig igen szépen és igen olcsón, mert festő-

üzlete saját házában gőze aként van berendezve, hogy a legnagyobb

igénynek és festendő mennyiségnek kellőleg megfeleljen. Festő-

száto egységül van Budapest és az országban, mely világkiállítá-

si érmekek jeltétlennel: 25 év óta fennáll mindig a Rózsá-

trén 3. szám alatt. Vidéki levelekre azonnal válaszol, a bekü-

dott festeni valót gyorsan és pontosan megfesti és azokat utánvétel

viszaki; posta-költségek tekintetbe vétetnek.

Franciaország és a Külföld Minden

Illatszert és néli és Fo-

drásánál

La

VELOUTINE

Különleges Rizsper

BISMUTAL VEGYÍTVE

CH. FAY, ILLATZERÉSZ,

PARIS — 9. rue de la Paix, 9 — PARIS.

3610

kaptható. Hatása előmozdítottatik a Spitzer-féle salakos mosó-

víz használata által 1 üveg ára 50 kr. Ajánlom makacsabb bőr

tisztálanságoknál a Milie-arczkenőcsöt, 1 tégely 60 kr. —

Kitűnő lyoni rizsper 1 doboz 1 frt, kis doboz 50 kr. —

1 tég. Spitzer-kenőcs 35 kr. 1 db Salvátor-szappan 50 kr.

Mintán többféle utánzások látnak, a Spitzer- és Milie-

kenőcshez használandó szappanba saját cégem be van nyomva

és csak ezen cégemmel ellátott Salvátor-szappan tekinthető

valódnak: a Spitzer-kenőcs fidelel pedig a Salvátorfej dom-

VÉGELEDÁS

40—50 % -kal leszállított árak mellett

az üzletág változtatása miatt,

és pedig nagyobb mennyiségű por-

cellán, fajence, fém- és bronz-árak,

fűgő- és asztali lámpák.

Testory BUDAPEST

Haas-palota.

3631

III. Frigyes német császár és

Victoria német császárné

a Vasárnapi Ujság 12. számában közölt nagy arcképei-

ről, sok oldalról kifejezett kíváncságnak megfelele-

dők, erősebb papiroson, külön kiadást rendeztünk,

mely keretben igen alkalmas szabadiszt képezhet,

A 41—59 cm. nagyságu képpár ezen finomabb

kiadása kapható óvatosan csomagolva (összehajtat-

lanul) és bérmentve 50 krajczárért, mely összeg előre

küldendő postautalvánnyal.

Franklin-Társulat,

magyar irodalmi intézet és könyvnyomda

Budapest, IV., Egyetem-utca 4.

3632

METZ M.

Budapest, szervita-tér 5-ik sz. a.

ajánlja jól berendezett

bizományi raktárát

finom kézi szappan, illatszert, szívaes, fésű és kefe-árakban.

Eladás gyár-

3633

RADAIN FÜRDŐ savanyóvíz-forrás

legtartalmasabb szikeny-savanyó-

viz. Garod kísérletet bebizonyították,

hogy a szikeny-savanyó viz a leg-

jobb és legbiztosabb gyógy-

szert köszvényben

szennedők szá-

mára.

* Garod szikeny-savanyó-

és lavany-tartalma

által a Radain savanyó-

viz különleges gyógyszerként

használandó. A Radain szikeny-

viz: köszvény, ópa, köhögés és va-

kövek, arany-érme, görvélves, golyvák,

sárgaság, gyomor-bajok és egyáltalán

hurut- és idegbajok. Ötödik fürdők, lakások, vendéglő

Források Budapest: Eszékly L. és Mattoni & Wille áraknál

Kapható minden orvosnál és gyógyszerárakban.

3634

AZ 1844-BEN ALAPITOTT

BUTOR-KERESKEDÉS

BUDAPESTI II. ASZTALOS-EGYLET

BENE PÁL ÉS TÁRSA

V. ker., nádor-utca 14,

ajánlja a n. é. butorvásárló közönségnek dusan felszerelt,

szolid asztalos- és kárpitos-butorait, ugymint a leg-

elegánsabb szalongarnitúrákat, fogadó termek, ebédlő-

és hálószoba-butor a legegyszerűbb és legfinomabb izlé-

ses kivitelben, igen olcsó árak mellett. 3599

Margitszigeti gyógyfürdő,

Budapest főváros közvetlen közelében.

nyel használtatik: idült gyomorhurutnál és alhasi pangásnál.

Rendelő orvos: dr. Verzár. — Bérletköltség egy a fürdő-

A szigeten lakó fővendégek a fürdő-használatnál és a szigeten

két-szer közlekedés. A fürdő-idény tartama május 1-től október 1-ig. — A lakások megrendelése: a szigeten a felgyo-

lőégi irodában. Budapest.

3635

359 R. meleg artzi forrás, porcellán-, márvány-, kád- és köffürők

zuhanykésülékekkel, nagyszerű kert, 300 teljes kényelemmel berendezett

szoba, társalgási terem, kül- és belső földi lakok, telefon-, távirda-ösze-

kötés, naponta szent.

Kóralakok, melyek ellen a margitszigeti hévíz kedvező

eredményrevel használtatik:

Köszvény, az ízületek izmok, esonathárya, ideghüvely, idült csúz.

A csúz, köszvény, erőművi behatások, typhus után fellépő hűdők,

szabák, esonbántalmak, esonbíz, izületi bajokat és külsőbetekeket

követő elváltozások. Fájdalmas hegok, mereveség, hűdők bántalmak,

vizeleti nehézségek, méh- és hüvelybántalmak. Még arra is figyelme-

tesztjük a t. ez. közönséget, hogy a szigeten Barde-féle legújabb rendszerű

villamos fürdők rendezettek be, melyek a köszvényes, eson és

ideges bántalmak, valamint a hűdők és az ischiás-nál a fürdésben

igen hatásos segéd gyógykezelési képeznek. A hévíz hatására eredmény-

esen a szigeten van gyógyászati, ellátva mindennemű kíváncságnak.

Rendelő orvos: dr. Verzár. — Bérletköltség egy a fürdő-

A szigeten lakó fővendégek a fürdő-használatnál és a szigeten

két-szer közlekedés. A fürdő-idény tartama május 1-től október 1-ig. — A lakások megrendelése: a szigeten a felgyo-

lőégi irodában. Budapest.

3635

17. SZÁM. 1888.

BUDAPEST, ÁPRILIS 22.

XXXV. ÉVFOLYAM.

Külföldi feltevések: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 frt
POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: fél évre — 6 *
Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 frt
Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 frt
Külföldi előfizetőknek a postallag megátírozott viteldij is eszolandó

A BOLGÁR FEJEDELEM UDVARTARTÁSA.

MIALATT az európai hatalmak folytatják a

diplomáciai hadjáratot azon kérdés fö-

lött, vajjon Koburg herceg jogosan ül-e

bolgár trónon, vagy jogtalanul: addig a fejed-

lem példás udvartartást rendezett be szófiai

konakjában mintha semmi sem tör-

ténnék körülötte, a mi ott tartózkod-

ását fenyegethetné. Sőt udvartar-

tása fényre, külső csinra nézve sok-

kal magasabban áll, mint állt a Sán-

dor fejedeleme, a ki tudvalevőleg

szegény ember és egyszerűen fenség

volt, míg Ferdinánd az Orleans-

család gazdagságával s a királyi

fenség büszke czímével rendelkezik.

De minél jobban bonyolódnak a

viszonyok a bolgár kérdés körül,

annál jobban fokozódik az európai

közvélemény érdeklődése a bolgár

KÁRPÁTI VISSZHANG.

(Coppée francia költő III. Frigyeshez írt ódájára.)

Láttuk a tengerekre elroppenő sirályt,
Mely dallal üdvözölte a nagy beteg királyt;
Hallók a búszka dalt is, hallá az *Albion*,
Olasz, Magyar, megannyi véren váltotta hon.

Ó, Frankhon! ó, szabad nép! szabad nép dalnoka!
Hát van-e Francziának panasza még oka?
Hol van sebed, mit jajgatasz? nem vívtál-e dícsőn,
Habár csatát vesztlél is a véres harcmezőn?

Csatád díja: szabad hon; több, mint a veszteség.
Mit nyert a Germán rajta? mit ő is veszte rég.
Honát, melyet szétéptek a zsarnok századok,
Kardjával egyesíté, s ez ősi drága jog.

A Germán is nemes faj, ész, jellem és erő;
A Frank dícsőségért igát mért túrjon ő?
Elszáz és Lotharingen miért sebezte őt,
Hogy ott a föld óvé volt gyászos csaták előtt?

Frankhon jeles költője, igen hiú dalod,
A melylyel a beteg hőst megvívni akard.
Germánia adódó? az búszke képelet;
Ne bántson az, ha egy nép egyenlő lett veled!

Ne úgy dalolj, ne úgy, ó! szabad nép dalnoka,
Mert nemzetednek nincsen új harcra szent oka.
Nem hallod Európát? zúgó moraj felel,
Hogy Frankhon, a szabad hon, hadistent ünnepel.

Ott, ott, saját hazádhoz zengjen csak éneked,
Álmodtam én is egyet, elmondom azt neked;
Visszhang az énekekre a nagy Kárpát alól,
Kiesiny a nép s a költő, de mégis így dalol:

„Két angyal áll előtted, Frankhon dicső fia,
Válasz! a döntő sorsnak te vagy ma még ura.
Vérnász vagy örömmünep vir-e reánk veled,
Úgy lesz, a hogy frigyedben te elpecsételéd.

A hajnal bitorában, melyet sugár tör át,
Fején is égi fényből viselve koronát;
Szemében is szelíd tűz s áldó miként a nap,
Térdel az egyik angyal, s úgy várja még szavad.

Tengerszínű selyemben, melyen a hab suhog,
Kigyózáva omló fűrtjén smaragdos tűz lobog;
Szemében is szilaj láng s szédítő mint pokol,
Úgy vár a másik angyal, s nem kér, de zsarnokol.

Válassz, ma még szabad vagy, Frankhon dicső fia,
Előtted áll a *Boszu* s *Szabadság* angyala;
Felhőbe rejte arcát az Isten is figyel,
Szíved melyikhez fűződ szerelmi esküvel?

Szabadság, égi angyal, ha kebledhez simul,
Édes szerelmi csókban méz cseppen ajkaid;
Ez üdvnek raja támad, zsonogva hordva szét
Mind azt, mi népet áldhat, s a honra a mi szép.

Hazád nagy és dicső lesz, új fénye felragyog,
Oltároin a szent tűz tisztán lobogni fog;
Mezeje, völgye, halma nem lesz meddő s szegény,
Virágot szó reája a munka és erény.

Szabadság, égi angyal, örök híved marad,
S míg vést legyőzni győnge a milliónyi had, —
Fegyvertelen kezével az megvéd egymaga,
A fegyver úgy se fogná, mert népek angyala.

Boszu, pokol szülöttje, ha nével átölel,
Lángcsókja ajkának reád tűztet lehel;
A láng mint tenger árad, vihar szörnyára kél,
S pusztítva átezikszik, hol ember, állat él.

Hazád rom és üszök lesz, sötétség száll reá,
A tornyok füstölögve omolnak majd alá;
Vér gőzölög meződön, a pusztá halmokon,
S a szép bretagnei völgy is megfojtva haldokol.

A boszu árulól lesz, az ellenhez csap át,
S az fogja rád vezetni a népiót csatát;
Elhalhat e csatában hazád minden fia,
De szolgánpér frigyében nem győzhet Franczia.

Válassz, ma még szabad vagy, Im, esdve néz reád,
Ki hont szeret, s ki istent szabadságért imád;
Így esd magyar hazám is, nem gyáva nép hona:
Szabadságot boszuért ne áldozz fel soha!

Ó, hogyha mégis! . . . akkor kigyúl a harezi láng,
S a muszka néppel együtt a búszke Francziák
Lesujtva hullnak össze a hadvérsz ostarán,
S vérel koeceztint a Boszu a békesség torán.

Észak növelte Germán, erős, kemény vitéz,
Honára búszke ő is, s becsért meghalni kész,
Határaidra száguld, reád tipor lova,
S nyergébe kapva holgyed, úgy nyargal el tova.

Szabadság, égi angyal, Frankhon, ma még tied,
Bósz katonák zsákmánya így lesz e szép híved;
Kaszárnya vár reá, ah! a hol mint szolgafány
Bort töltöget, kaczagva a léha Franczián.

Ezt zengd hazádnak otthon Bretagne szikláirul,
A honnan a szabad szabadság fénye hull;
„*Le a fegyvert!*” kiáltál ki, Frankhon nemes fia,
És újra legdicsőbb nép úgy lesz a — Franczia.

A merre csak a hő szív szabadságért dobog,
S most vasba veresóhajt, nyög, reszket, nyomorog:
Frankhon, te oldhatod fel e millió szívet,
S a béke és szabadság hálája a tied!

Fejes István.

A KURSK-I ZÁRDA.

Watusin F. utin oroszból.

A kursk-i zárdá évszázadok óta arról volt híres, hogy abban leginkább elbukott államférfiak s egyéb nagyságok kerestek menedéket az élet viszontagságai elől, Nagy Péter csár avval a kiváltsággal ruházta fel a kursk-i anakhorétákat, hogy a zárdá kapuja még az uralkodó ház tagjai előtt sem nyílt meg a főnök engedelmével, s a ki a szent hely küszöbét átlépte, kit a barátok kenyérrel és sóval megkínáltak, azt onnan semmiféle világi hatalom többé ki nem zavarhatta, ha még oly gonosztevő is lett volna. A nagy csár sokszor megbánta, hogy birodalmában oly hely is létezik, hova hatalma ki nem terjed, de azért a világért sem vonta vissza a zárdá nagy horderejű szabadalmát.

Kursk tehát megtartotta kiváltságait, mindaddig, míg Miklós csárnak eszébe nem jutott, hogy nagy elődje adományának végére jár.

Egy szép napon első hadsegédjének, Adlerberg grófnak meghagyta, hogy a kursk-i zárdá főnökét edényre rendje fel Szent-Pétervárra, illetőleg Gacsinába, hol akkoriban a krimiai hadjárat után tartózkodott.

Az udvarnál nagy híre járt a dolognak és senki sem tudta elgondolni, mit akarhat tulajdonképpen a csár a kursk-i zárdá főnökétől, ki 75 év óta a kolostor küszöbét soha át nem lépte.

A csár rendelete épen oly időben érkezett Kursk-ba, midőn a zárdá védszentje nevenapját egy álló hétig ünnepelték.

Az ünnep alatt Kursk-ban nem értettek valami vig dárídót, hanem a szokásos ájtatoskodás mellett kétszeres ének és imádság járta a rendes koplalás és bójtölés kíséretében.

Xenion atya, a zárdá főnöke tehát egy cseppet sem indult meg a csári ukázon, hanem csakis a rendes októvra befejezése után tette meg intézkedéseit a hosszú útra. A barátoktól érzékeny búcsút véve, szigorúan meghagyta, hogy távollétében senkit se bocsássonak a zárdába. Xenion atya Gacsinába érkezve, nagy nehezen megtudta hova kell menni, mikor aztán legjobb kámszáját magára öltvén, beállított a palotába.

Itt a testőrseg tisztje avval a kellemetlen hírrel fogadta, hogy a csár senkit sem bocsájt maga elébe, de ha csakugyan magasb rendűt folytatott jött Gacsinába, jó lesz, ha lakását itt bejelentve, a további utasítást bevárja.

Xenion atya, annak dacára, hogy a kursk-i zárdában mesés értékű ikonok és templom-edények voltak kezére bízva, alig hozott magával néhány rubelt azon egyszerű okból, mivel hozzá volt szokva, hogy kész pénz ott senkinek sem kell. Minden habozás nélkül kijelentette tehát a

testőrtiszt előtt, hogy mihelyt uti költsége elfogy, azonnal visszatér a zárdába. A vendéglős annak hallatára, hogy a híres kursk-i zárdá főnöke érkezett, házába, legjobb szobáját bocsátotta rendelkezésére. Korán lenyugodva, ép álomba készült merülni, midőn a folyosón támadt nagy zaj ébresztette fel.

„A csár nevében” kiáltá egy hang. Xenion felkelve, fényes egyenruhájú katonatisztet látott az ajtó küszöbén, ki rövid, de udvarias szavakban tudtára adta, hogy azonnal meg kell jelennie a csár előtt.

Rövid készülődés után Xenion a tisztel kocsiba ülén, a palotába ért.

Miklós csár, kinek a kursk-i főnök megérkezését bejelentették, fényesen kivilágított dolgozó szobájában fogadta.

A szokásos áldás elmondása után, melyet a csár ájtatos képpel végig hallgatott, azt kérde Miklós csár a főnöktől kissé ingerült hangon, miért nem jött Gacsinába rögtön, és tudja-e miért hivatta.

— Isten szolgálatát kellett előbb végezni; miért hivatott felséged, nem tudom, — válaszolá Xenion.

— No hát, tudod mit — veté közbe a csár, — ideje már, hogy a kursk-i nevetséges kiváltság komédiájának vége legyen. A törvény nem ismer kivételt, s nem szeretném, ha ma-holnap holmi közönséges gonosztevők, kiket a büntető igazság keze azonnal nem tudott utólni, nálád elbujhatnának. Tudom, hogy azok közül, kik ellenem trónra léptem után fellázadtak, néhányan most is Kursk-ban tartózkodnak, míg sokkal kevésbbé bűnös czinkostársaik a hóhér kezébe kerültek. Akarom, és parancsolom, hogy ezentúl ilyes többé elő ne forduljon. Mihelyt haza értél, azonnal küldd vissza Péter csár ki-váltság-levelét; lesz rá gondom, hogy kárpót-lásul más valamit kapjatok. Értetted? No, most elmehetsz.

Xenion végig hallgatva az uralkodó beszédét, így szólott:

— Engedd meg felséges uram szolgádnak, hogy beszélhessem.

A csár igenlő mozdulatára, Xenion a következőket mondá reszkető hangon:

— Kilencvenöt évét éltem Isten kegyelméből a földön. Hetvenöt éve, hogy a kursk-i zárdában Istenemnek szolgálók. Fogadalmam azt parancsolja, hogy a mely pillanatban az örök bíró előtt meg kell jelennem, ne mondhasa utánam a világ, hogy kötelességemet mind végig híven nem teljesítettem. Ez pedig határozottan tiltja, a mit felséged parancsa tölem követel. Vedd életemet oh hatalmas csár, és áldani foglak, hogy e nagy teherrel örökre megszabadítottál.

Miklós csár, kivel ily hangon soha senki sem beszélt az életben, becsengette a szolgálattevő tábornokot, báró Benkendorffot.

— Nikolai Petrovits! Vitéd ezt a bolond pópát Sachovszkoi-hoz; te pedig holnap reggel Kursk-ba indulsz, honnan valamennyi barátot ide fogsz kisérni. A zárdát aztán be kell zárni. Mehetsz!

A csár parancsa szó szerint végrehajtottat, a mennyiben Xenion főnököt meg ugyanazon éjjel a sz.-pétervári ezitadellába kísérték, hol a híres Sachovszkoi tábornok a tisztos aggastyánnal már csak azért is durván bánt, mivel a papokat nem szívelte.

Benkendorff Kursk-ba érve, hiába döngötte a zárdá kapuját. Válaszul azt nyerte, hogy a barátok Xenion sajátkezői rendeletét követelték, kinek engedelmével senkit be nem bocsátanak. Midőn Benkendorff értésükre adta, hogy Xenion a börtönben van, s hasonló sors ő rájuk is várakozik, ha a csár parancsa előtt meg nem

hajnolnának, a zárdá kapujának kis nyílása is becsukódott.

Most az volt a kérdés, vajjon Benkendorff igénybe vegye-e a Kursk-ban fekvő katonai parancsnok közbenjárását, vagy pedig jelentést tegyen Gacsinába az ügy állásáról.

A katonai parancsnok, Mirsky ezredes, azt tanácsolta Benkendorffnak, hogy tekintettel a nép vallásos érzelmeire, mely a kursk-i zárdá lakóit mint valóságos szenteket tiszteli, erőszaklatok szőlása fel a barátságok a rögtön indulásra, ha pedig továbbra is megmaradnának előbbeni határozatuk mellett, erőszakot kell használni.

Benkendorff magához vevén a császári parancsot, a városban kívül fekvő zárdához sietett. Itt azonban még a kapu felső részében levő kis részes ablakot is beszegezve találta.

Hiába döngötte a kaput, senki sem mutatta magát.

Egy óra múlva dobszóval két század gyalogság vonult ki a városból a zárdá felé; élükön Benkendorff tábornok és Mirski ezredes. Midőn a katonaság a zárdához ért, Benkendorff, ki lováról le sem szállt, fennhangon elolvasta a csár rendeletét.

Erre háromszori dobolás következett. Most a katonaság sorából gyors lépésben elősiettek az ácsok.

De mielőtt még az első fejszecsapás megtörtént volna, iszonyu robbanás rendítette meg a levegőt, és a kursk-i zárdá romba dőlt.

Állítólag 250 ember szakott a zárdában, ezekkel együtt Benkendorff tábornok. Mirski ezredes és 89 katona vesztette életét.

Honnan került annyi puskapor a zárdába, azt nem lehetett kideríteni.

A zárdában lévő nagybecsű könyv- és okmánytár, nemkülönben a milliókat érő ikonok és különféle arany és ezüst, drágakövekkel kirakott edények szintén elvesztek. Találtak ugyan itt-ott néhány elolvadt aranytöredéket, de nagyobb részét a puskapor romboló ereje tönkretette.

Xenion a börtönben halt meg. Miklós csár pedig csak azt restelte, hogy a szerinte hanyagul eljárta Benkendorffot nem küldhet Szibériába.

Kursk szomorú sorsa egészen elidegenítette az orosz klerust, mely azóta többé-kevésbé feszült viszonyban maradt a csári családdal. II. Sándor csár trónra léptéig. Csakis e nagylelkű fejedelemnek köszönhető a már nagy mérveket öltött szakadás helyreállítása.

A kursk-i zárdá helyén jelenleg egy nagy laktanya épült; a babonáságra hajlandó ó-orosz legénység mindenütt az elveszett barátok kísértetét látja, s minden szigorú büntetés dacára, még nem sikerült a dolog elejét venni, sőt híre jár, hogy a laktanyát fegyverházzá fogják átalakítani.

JÓZSEF FŐHERCEG KÖNYVE.

(Románó csibákero sziklaribe, azaz: Czigány nyelvbeli tudomány.)

I.

József főherceg írta ezt a könyvet, a melyet a magyar tudományos akadémia adott ki, rendkívüli díszes kiállításban. Első tekintetre sajátos egy jelenség. Az uralkodóház egy tagja s a nagytekintetű tudós társaság vasos kötetben komolyan foglalkoznak itt oly tárggyal, a mely eddigél csak furcsaság számba szokott menni.

De ha jobban szemügyre vesszük a dolgot, belátjuk, hogy ez a jelenség egészen természetes és észszerű. Hisz megszoktuk már az igazán magyar főherceget főtenyezőül látni a legnépszerűbb hazai intézményeknél. S ahonvédségen kívül (meg nem feledkezve a tűzoltóságról!) társadalmunknak mely része népszerűbb — czigány-nál? S hogy nyelve mily jelentős a tudományra nézve, abban a legilletékesebb tekintélyre, Müller Fr. bécsi tanárra lehet hivatkozni, a kinek ítélete szerint pl. a legmiveltebb nyelv, a francia, magában véve majdnem teljesen értéketlen a nyelvészetre nézve, míg a czigány nyelv e tekintetben a legfontosabb és legérdekesebb egyike.

Méltó tárgya tehát a komoly munkának. S az előttünk fekvő munka is teljesen méltó fontos tárgyához. József főherceg e művével egy fontos feladatát oldotta meg a magyar szellemnek, a melynek egyik hivatása, hogy ne csak a hazai, de az általános tudomány számára is feldolgozza az ismeretek azon anyagát, a mely ez ország területéhez van kötve. S ilyen specialitásunk egy czigány is; nemcsak azért, mert nálunk híven megőrizte és a kiválóan fejlesztette fajának számos sajátosságát, hanem azért is, mert egyedül csak nálunk vált a nemzeti életnek is nem jelentéketlen tényezőjévé.

És akadémiaink kötelességét teljesítette, midőn maga adta át a közönségnek és a tudósoknak e művet, a mely minden ízében igazán magyar munka, magyar szellem terméke. Magyaros a módszere: világos tények értelmes megállapítása és összeállítása elvont okoskodás nélkül; a főbb czigány nyelvjárások összefoglalásánál, különös tekintettel a magyarországiakra, ezeknek úgyszólván kimerítő tárgyalása; még a czigány ki-ejtés transcriptiójánál is a magyar írásmód alkalmazása; mindezekhez általános jó magyaros nyelvezet. Így aztán a magyar érdeklődő minden nehézség nélkül használhatja e munkát s a nyelv tanulásánál nem szorul semmi más könyvre, míg a tudós itten rendkívül gazdag és (a mi e téren ritka) teljesen megbízható, egészen új anyagot talál, a melyet különben az egész szakirodalomban hiában keresne.

Egy tekintetben különösen elűt a főherceg könyve a magyar nyelvű tudományos munkák egy részétől, a melyeknek gyűjtői pl. 18 német és talán 1 francia könyvből összetákolják a 20-ikat, egy magyart. A czigány nyelvtan szerzője felhasználta ugyan a legjelesebb külföldi forrásmunkák néhánlyát, de még ezeknek is az adatait legnagyobb részt maga próbálta ki. Az ő főforrása az igazi tudomány eredeti élő és élet-kötőtteje, maga az élet, a betedhet országban kezdetlenül a czigányok szájáról vett élő szó. Hallotta ezt az élő szót éles füllel, feljegyezte gondnal, feldolgozta helyes érzéssel és alapos linguistikai készséggel, s midőn ezt tette, gyakorlatilag is teljesen birtokában volt annak a nyelvnek, a melyet tanulmányozott. Főképp ebben áll eredetisége és tudományos nagy értéke e műnek, a mely díszes helyet foglalna el irodalmunkban akkor is, ha nem a nemzetnek méltán oly népszerű nagyja írta volna, hanem pl. egy szerény professzor.

De így annál biztosabban számíthat a legtöbb körök érdeklődésére. Ezt nem annyira felkelteni, mint inkább kielégíteni akarjuk, midőn kissé részletesebben ismertetjük a mű beosztását és tartalmát.

Az épen 400 nagy, szinte negyedrétű lapból álló könyv többet nyújt, mint a mennyit a címe ígér. Mert a József főherceg műve, a 218 lapra terjedő *czigány nyelvtan*, tulajdonképpen csak első része a könyvnek, II-ik része pedig a nagy terjedelmű (159 lapnyi) „függelék”, a Ponori Thewrewk Emil által szerkesztett „*Irodalmi kalauz*”. Ugyancsak Thewrewk E. írta meg az akadémia hivatalos bevezetésében (V—VIII l.)

De így annál biztosabban számíthat a legtöbb körök érdeklődésére. Ezt nem annyira felkelteni, mint inkább kielégíteni akarjuk, midőn kissé részletesebben ismertetjük a mű beosztását és tartalmát.

Az épen 400 nagy, szinte negyedrétű lapból álló könyv többet nyújt, mint a mennyit a címe ígér. Mert a József főherceg műve, a 218 lapra terjedő *czigány nyelvtan*, tulajdonképpen csak első része a könyvnek, II-ik része pedig a nagy terjedelmű (159 lapnyi) „függelék”, a Ponori Thewrewk Emil által szerkesztett „*Irodalmi kalauz*”. Ugyancsak Thewrewk E. írta meg az akadémia hivatalos bevezetésében (V—VIII l.)

a mű kiadásának történetét. Megemlíti, hogyan és mikor került szóba az akadémiaiban a czigány nyelv ügye, hogyan jutott e mű az akadémiahoz s az hogy fogadta el kiadásra. Thewrewk E. könyvészeti tóldaleköt javasolt s ennek szerkesztésével (s a kiadás körüli teendőkkel) az indítványozó bizatott meg a főherceg és az akadémia részéről. Így keletkezett a „czigány encyclopaedia.”

A tartalomjegyzék után következő *előszóban* (XIII—XXIII.) a főherceg megemlíti a czigányok származásáról hazánkban elterjedt véleményeket, a czigány nyelv keveredését és saját czigány tanulmányait. Ebből különösen érdekes megtudnunk, hogy a főherceg már 36 éve foglalkozik a czigányok nyelvvel s hogy nagy munkája már a 70-es években készen volt. Aztán külön szakaszokban szól az ind nyelvek származásáról, a czigányokra vonatkozó irodalomnak az ő birtokában levő műveiről és az ind nyelvekre nézve használt könyvekről. Ez utóbbi jegyzékben régebbi munkákat is találunk, az előbbi magában foglal és többnyire röviden és találon jellemző 32 többé-kevésbé fontos művet, a melyek közül a szerző hetet jelöl meg olyannak, a mit felhasznál munkájánál.

Az I. fejezet, a *hangtan* (1—15. l.) a czigány nyelvben 49 hangot különböztet meg, s ezeket magyar helyesírással jelöli. Némely betűvel itt találkozunk először; e könyv számára öntettek. Kiválóan érdekes jelenség, hogy az egyes országok nyelve hogy hatott az illető czigány nyelvjárás hangsúlyára. Így lett a magyar czigány nyelvben rendesen az első szótag a nyomatókos. Terjedelmes táblázatok mutatják a hangoknak a czigány nyelvben sajátosságait hajas aspirációját s az ind nyelvekkel való ebbeli összefüggést.

A II. fejezet (16—83. l.) az *igét* tárgyalja; szól az alakjáról és képzéséről, az időkről, leg-többet a többféle képzettü multról — és a mult részesülőről a szerző által tanulmányozott főbb nyelvjárásokban: u. m. 1. a török telepített, 2. a magyar telepített, 3. az oláh, 4. a cseh-morva, 5. az orosz, 6. a német és 7. a vándor czigányoknál. Az igeragozás táblázatain (64—76. lap.) igen áttekinthetően egymás mellett vannak feltüntetve a telepített és vándor török, a dunántúli, kárpáti és vándor magyar, az oláh, a cseh-morva és a német czigány nyelvjárás igeralakjai, a szanszkrittal s a magyarral együtt. Különösen érdekes és tanulmányos a „vagyok” és „leszek” igék alakjainak összeállítása. Ezután különféle nyelvjárásokban divó sajátos igerkezeseket, így a magyar, „nekem van” kifejezésnek megfelelő cseh-morva szerkezet (Erdélyben is divik), a személytelen igék, a „hat-het”, a „kell” kifejezői.

A III. fejezetben (84—134. l.) a *neveknél* tárgyalás alá kerül a nevek grammatikai neve (hím- és nőnem), a főnevek képzése (magyarból is pl. -isz, -os és -i, -o képzővel), melléknévek képzése, a kicsinyítő szóképzők (az -iszkos és -ka valószínűleg magyar eredetűek), a melléknévek fokozása (felsőfok a magyar-czigányról leg-előképzővel). A főnevek többes számának képzését (nemek és ragok szerint) terjedelmes táblázatok mutatják (99—109. l.), összeállítva a török, magyar, oláh, cseh-morva, német és vándor czigány megfelelő főneveit. A nevek ragozásánál előbb a czigány nyelv 8 esetének ragjait látjuk, him- és nőnemű főnevek számára, a különféle czigány nyelvjárások szerint s a szanszkrittal összevetve; aztán bő ragozási példákat (114—128. l.) tájékoztatók, meg nemek, végzetek, élő és élettelen lények szerint csoportosítva. A melléknévek egyszerű ragozása után a számnévek fajai következnek. Felette tanulmányos a sarkszámok táblázatában (130—131. l.) a főbb czigány nyelvjárásoknak a szanszkrit hindusztáni és más rokon nyelvekkel való összeállítása. Ezt követi a szó-összetétel igen egyszerű szabálya.

IV. fejezet. *Ighatározók és előjárók* (135—145. l.). Idő-, hely-, szám- és módhatározók el-sorolása, az előjáróknak a vonzott esetek s aztán a nyelvjárások szerint való összeállítása. Az utó-ljárók.

V. fejezet. *A névmás* (146—162. l.). A szemé-lyes, birtokos, visszaható, mutató, kérdő, hason-lító névmás és névmási természetű egyéb szócska ragozása, a főbb nyelvjárásokat egybeállítva fel-tüntetve táblázatokban. Ez összehasonlítás ki-válóan fontos és becses nyelvtanagot nyújt.

VI. fejezet. *A névelő* (163—164. l.). VII. A

kötőszó (165—166. l.) VIII. Az indulatszó (167. l.) röviden végeznek egyszerű témájukkal. A cigány-nyelv meg nem állapodott mondatánál a IX. fejezetben (168—169. l.) két *mondattani sajátság* képviseli, t. i. a segítő eset értelme s a török vándor-cigányoknak alany nélküli mondatai.

A X. fejezet (170—172. l.) *szóképéseket* mutat be, u. m. igékből, főnevekből és mellénevekből származtatott igealak-csoportokat. A XI. fejezet (173—174. l.) *szövegösszehasonlításul* a Miatyánkot közli 6 különféle tájszólásban, még pedig 1. ipolysági Balogh Janesi hontmegyei magyar cigány zenész, 2. nagyidai Sztójka Ferencz pestmegyei oláh kolompár-cigány közlése után, 3. a Jészina által közölt esch tájszólás, 4. dunántúli magyar-cigány tájszólás, 5. német-cigány tájszólás és 6. a szerző török-cigány fordítása szerint, mely Orsován, török-cigány tánczosnók segítségével készült. (A két első tájszólásban a keresztvetés is be van mutatva.)

A XII. fejezet az *összehasonlító szótár*. (175—218 l.) Talán épen ezer szócsoportot tartalmaz különféle cigány nyelvjárásokból összeállítva, a megfelelő szanszkrit, prekrit, hindusztani, és egy közös rovatban még valami 20 más nyelvű szókkal. Könnyen áttekinthető, páratlanul gazdag anyag, a cigány nyelv rokonsági viszonyainak szembeötlő szemléltetése, a műnek egyik legbecsesebb része.

A fentebbiekben röviden vázoltuk a „Cigány nyelvten” gazdag tartalmát. Grammatikából kivonat készíteni, nagy mutatóványokat közölni általában nem igen alkalmas dolog s itt nem is volna helyén. Az a rendkívül olcsó ár (3 frt), a melyet ennek a minden tekintetben diszes, nagy terjedelmű könyvnek szabtak, könnyen lehetővé teszi, hogy minden érdeklődő megszerezze magának. Mi itt csak tájékoztat akartunk nyújtani a vasos kötetről.

A könyv II. része, a függelék, nemcsak bibliographia. Egyes részei, s épen a legjelentősebbek, már felig feldolgozott anyagot nyújtanak, melyben érdekesen lehet böngészni. Meg is tesszük egy II. cikkben.

BURIAN ISTVÁN.

Monarchiánk szófiai képviselője.

Közel kétszáz éve, hogy a keleti kérdés napirendre került. Mindenkor általános érdeklődéssel viseltettek iránta Európa népei. De bármint forgassuk is e hosszú időszak történetének lapjait, alig akadunk olyan kritikus időpontra, mint

a mai, melyet közvetlenül a bolgár kérdés idézett elő. Nincs ugyan szó e pillanatban a török nemzet ellen viselendő hadjáratról s a török birodalom felosztásáról; de kétségteljesül áll, hogy a bolgár kérdés a keleti kérdésnek legényesebb oldala. Az általános érdeklődés a bolgár ügy lebonyolítása iránt úgyszólván lázasnak nevezhető, s nem tudjuk, vajon e különös jelenséget az okozza-e, hogy a politikai napi sajtó nagymértvű fejlettségével érvényesíti e hatását, vagy pedig a közvélemény van már annyira meggyő-

delmek voltak ezek, melyeken hajótörést szenvedtek volna egy nálánál talán erősebb és megállapodottabb állami szervezettel bíró nemzet törekvései is. Ők azonban derekasan megállták helyüket a legnagyobb bajok és veszedelmek közepette; de még nincsenek túl a válságon s a küzdelmek egész sora előtt állanak, melyek hogy miként fognak végződni, még teljesen a jövő titka.

De a mikor a nemzet vajudik és küzd a harczát a létért, s kimondhatatlan nehézségekkel küzködnek tanácsadói: be kell valanunk, hogy a nehéz helyzet gondjaiban osztozkodnak ama nagyhatalmi képviselők is Bulgáriában, kiknek érdekei mélyebben gyökereznek a délszláv állami alakulásokban. Ilyen érdeke van kétségkívül az osztrák-magyar monarchiának, s így ennek hivatalos képviselője Bulgáriában bizonyos tekintetben fölötte nehéz és kényes feladatot teljesít. Alig volt az utolsó órákban exponáltabb és kritikusabb helyzete valamelyik politikai képviselőnek, mint annak, a kinek Szófiában van a székhelye.

De ez a nehéz állás is megtalálta emberét, ki a legválságosabb pillanatokban is derekasan megállta helyét, nekünk pedig különösen jól esik, hogy a diplomáciai kar fiatalabb gárdájához tartozó e kiváló tehetség hazánknak szülte s testtől-lelkestől magyar.

Rajeczai Burian István cs. és kir. diplomáciai ügyviselő és főkonzul Szófiában, pozsonymegyei régi nemes családból származik. Miután szaktanulmányait a bécsi keleti akadémiában kitűnő eredménnyel bevégezte s már ez idő alatt is számos bizonyítékát adta kiváló tehetségének, 1872-ben lépett a külügyminisztérium szolgálatába s ugyanazon évben osztották be a kairói diplomáciai ügynökséghez. Nehány év múltán, 1875-ben Bukarestbe helyezték át az ottani diplomáciai ügynökséghez, melyet csakhamar követséggé alakítottak át. Négy évre rá Szerbiában találjuk Buriant a belgrádi követségnél, mint alkonzult alkalmazva, hol báró

Herbert akkori szerb követünk a belgrádi követség titkári teendőit bízta rá.

Burian István első ízben 1880-ban jött Bulgáriába, és azon év tavaszán gróf Khevenhüller mellett működött: a gróf távoztával azonban őt bízták meg az ottani diplomáciai ügynökség vezetésével s így már nyolcz évvel ezelőtt, bár akkor csak ideiglenesen, önállóan vezette majd másfél éven keresztül a szófiai képviseletet. Rendkívüli megfigyelő tehetségével már ezen idő alatt is alkalmá volt a bolgár népet alaposan megismerni, s az országnak összes viszonyait

Koller Károly tanár szófiai fényképe után.

BURIAN ISTVÁN, MONARCHIÁNK SZÓFIAI KÉPVISELŐJE.

zódve, hogy a keleti kérdés már a végmegoldásra megért.

Szófia és a bolgárok felé fordult az utolsó években Európa figyelmé, és a sajtó hatalmának egész teljességében s minden apró részletével föltárta mindazt, a mi fontos és érdekes a bolgár kérdés körül fölmerült. Pedig, ha csak az utolsó 2—3 évet vesszük is tekintetbe, szinte tulságos soknak találjuk az egymást gyorsan követő válságos események egész sorozatát, melyeken a kérdés keresztülment. A szerencsétlen bolgár nép nehéz viszontagságokon gázolt át; oly küz-

A „GYEHENNA” VÁROSRESZBŐL.

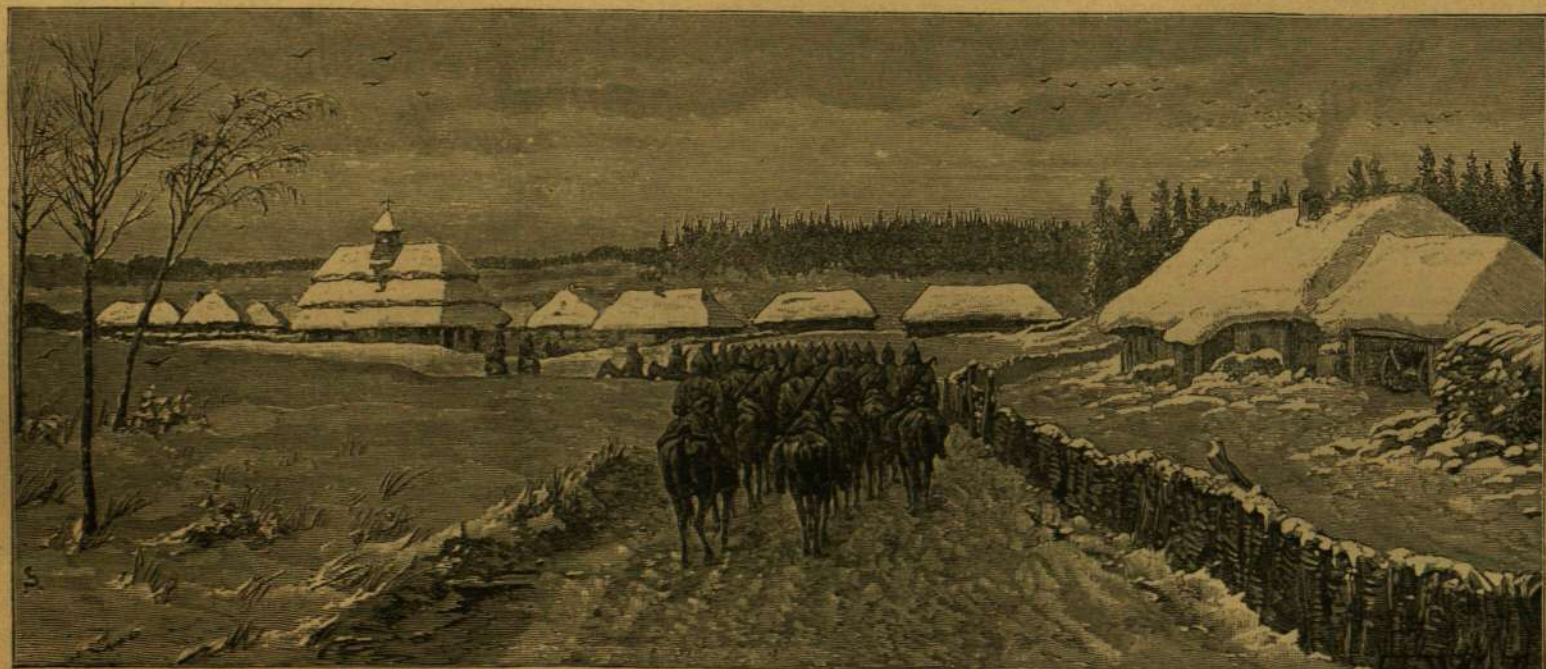
A KEGYESRENDÜK TEMPLOMA ÉS ZÁRDÁJA.

A ZRINYI-UTCZÁBÓL.

Berki Dezső fényképei után.

RÉSZLETEK SZATMÁR-NÉMETIBŐL AZ 1888. ÉVI MÁRCZIUSI ÁRVIZ IDEJÉN.

OROSZ DRAGONYSOK A LENGYEL HATÁRON IVANOVICZ ÉS SKALA KÖZSÉGEK KÖZT.

tanulmányozni. Midőn 1881 végén a szófiai ügynökséget az újonnan kinevezett báró Biegelebennek adta át, a külügyminiszterium méltányolva szakismeretét s kiváló szolgálatait, Oroszországba küldte, hol Moszkvában négy éven át vezette az osztrák-magyar főkonzulátust. Nehány nappal a botrányos bulgár államcsíny előtt, midőn a lázadó Sándor fejedelmet oly gyalázatos módon elfogták, azzal a szándékkal, hogy vagy megöljék, vagy Oroszországnak kiszolgáltatassák, kapta meg Burian, ki épen Budapesten töltte szabadság-idejét — a rendeletet, hogy mint főkonzul haladéktalanul induljon Szófiába és vegye át a diplomáciai ügynökség vezetését. Hogy miként felelt meg ott a várakozásnak, mutatja az a tény, hogy már 1887 május havában vette ugyancsak Szófiában kinevezését valóságos diplomáciai ügynökké.

Az a rövid idő, melyet eddig Burian Szófiában töltött, teljesen elégséges volt arra, hogy az olyan kiváló tehetségekkel megáldott fiatal diplomata erejét is, mint a Buriané, meglehetősen próbára tegye. Azt lehetne mondani, hogy a hány nap, annyi válság előtt állott a bolgár nép folytonosan. Hogy csak a főbbeket említsük, megérkezése után a Sándor tragédiája, annak két ízbeni távozása, s az ezt követő Gruer-Benderev-Klement-féle ármány, a regensséj vajadásai és küzdelmei a hadsereg lízongására hajlandó részével, a hírhedt Kaulbars tábornok vendégzereplése Bulgáriában, a fejedelmválasztó gyűlés Timóvában Valdemár dán kir. herceg érdekében, a szilisztriai és ruscsuki lázadás, az újabb fejedelmválasztó gyűlés, Koburg herceg trónralépte, kormányválság, stb. stb., ez mind rövid időközben követte egymást.

Annai bizonyos, hogy a kormány alig küldhetett volna a nehéz feladatnak inkább megfelelő képviselőt Bulgáriába Buriannál. Hogy mennyire ismerte ő már első ott tartózkodása alkalmával a bolgár népet, arra csak egy jellemző példát hozok fel. Nehány évvel ezelőtt Burian több íróval és képviselőkkel együtt vacsorált Froh nernél Budapesten. Természetes, hogy csakhamar a keleti kérdésre fordult a beszéd. Még akkor teljes szélesend uralkodott Bulgáriában, senki sem gondolhatott a bekövetkező eseményeknek csak lehetőségére is, Sándor fejedelem egész nyugodtan ült és kormányzott szófiai kankijában, midőn Burian legnagyobb komolysággal állította, hogy Sándor nem fogja magát soká tarthatni trónján, és hogy uralkodásának erőszakosan fognak véget vetni. A mit akkor Burian mondott, a mi akkor oly hihetetlenül hangzott, csakhamar teljesedésbe ment — és a mit az ő éleslátásával már jó előre megjövendölt meghitt baráti körben, annak, fájdalom, szemtanúja lehetett maga is.

Burian egyike a legtiszteltebb egyéneknek Szófiában. Alig volt még ott külföldi képviselő, kit a bolgárok ösztönből tisztelettel vettek volna körül, mint őt. De nemcsak nagy szorgalma által szerzett széles ismereteivel, vele született fényes tehetségeivel, hanem egyéniségével is imponál. A bolgárok többnyire nagy, erőteljes, széles alakok; de Burian azok között is számot tesz az ő szép, dalias alakjával, melyet ünnepek alkalmával még honvéd-husár díszegyenruhája is emel.

STRAUSZ ADOLF.

OROSZ DRAGONYSOK A LENGTEL HATÁRON.

A múlt ősz óta lázas buzgalommal folytatott háborús készülétekről között képeinkhez most ismét adunk egyet, mely orosz dragonysoknak a Galiczia határszélén fekvő Ivanovics és Skala községek közötti felvonulását tünteti föl. A kép tárgya nem kíván magyarázatot, mivel már több ízben volt alkalmunk az orosz katonaságról részletes ismertetést adni. Csak mint az idő jelét, közöljük ezt a képet is, emlékeztetésül, hogy, bár Vilmos császár halála, az árvek s a francia események Európa figyelmét némileg más irányba terelték: az orosz-osztrák-magyar háború eshetősége még most sem tűnt el végkép s még mindig ott kísért a határon.

HOGY ÉRINTKEZNEK A NEMZETEK?

Minél közelebb hozza a nemzeteket egymáshoz a művelődés, annál jobban szaporodnak azok a nagyrészt szerződéseken alapuló politikai és jogi intézmények, melyek a népek egymásközi

érintkezését lehetővé teszik, s minden népre, mely állami szervezetben él, egyaránt érvényesek és kötelezők. A mai újságolvasóra már nélkülözhetetlen ezeknek az intézményeknek természetét legalább nagyjában megismerni. A korábbi századokban is léteztek bizonyos nemzetközi egyezmények, melyeket az államok egymással kötöttek, de ezek még inkább csak a hadviselésre szorítottak, míg a nemzetközi viszonyok újabb alakulása már épen a béke érdekeit tartja szem előtt s annak jelegét viseli magán. Így jöttek létre a különböző pénzügyi és kereskedelmi szerződések, a szellemi tulajdon védelemben részesítő törvények, a településeket szabályozó intézkedések a vasut-, posta- és távírda-ügy. Sőt legújában már közös tengeri jog megteremtésére is kezdenek gondolni s a változást is nemzetközi alapon készülnék rendezni.

Ismételjük, már a régi ázsiai népek s a görögök és rómaiak is kötötték egymással szerződéseket követségek, nemzeti ünnepek és szokások ügyében, melyek azonban csak szűk körre szorítottak. A szent római birodalomnak megvolt a maga legfőbb hatósága a nemzetközi pörökoldé ek elbírására. De a nemzetközi jogviszonyok mai fejlettsége mégis az újabb idők érdeme, s a mennyiben ehhez már nemcsak az európai államok, hanem Amerika, Törökország, sőt Ázsia műveltebb népei s maga Khina is csatlakoztak, többé nem csupán európai, hanem a sok legtagabb értelmében nemzetközi jogról lehet szó.

A nemzetközi jogban egyének helyett államok állnak szemben államokkal, de csak a mennyiben minden más államtól függetlenek, kizárásával tehát az úgynevezett fél-souverain államoknak, mint Egyiptom, Bulgária stb. mint a melyek bizonyos önállóságuk dacára a legfontosabb kérdésekben a porta fennhatósága alá tartoznak. Az államok természetesen elvileg egyenlők, csupán bizonyos rangkülönbségekkel, melyek a császárságoknak és királyságoknak, a nagyhercegségeknek és nagy köztársaságoknak bizonyos rangsorsókat biztosítanak a többi fejedelmek fölött. A császár és király teljesen egyenlők, míg a pápa mint világi hatalom nem jó többé tekintetbe, s már csak az egyház terén bír jelentőséggel.

Egy állam külső képviselete a legszabadabb alkotmányú államokban is a fejedelem vagy kormány joga. Az egyeduralmi államformában csak ezeknek van joguk követeket nevezni ki s háború és béke fölött dönteni, míg a szövetségi államokban az egyes szövetségi tagok képviselőivel egyetértőleg járnak el. Közégek kifelé a követek és konzulok. A követek ismét vagy nagykövetek, kik királyi ranggal bíró államokban képviselik uralkodójuk személyét, vagy rendkívüli követek, kik kormányaik nevében vezetik az ügyeket, vagy végre egyszerű ügyvivők, kik a külügyminiszteriumnál vannak akkreditálva. Mindezek bizonyos előjogokat élveznek, minők p. o. követési paloták sérthetetlenége, adómentességük és a rendes törvénykezési eljárás alól való kivételeségük. Az államforma minden megváltozásánál, vagy a diplomáciai összeköttetés megszakításánál, hazájokba visszahívattak.

Sokkal kiterjedtebb a konzuli intézmény. Ausztria-Magyarországnak külföldi nagykövete csak 7, rendkívüli követe és meghatalmazottja csak 28 van, míg konzula 400-on felül. Hanem a konzuloknak csak elenyésző csekély része hivatászerű konzul, jogi képzettségű személy, kit állama külföldre küld. Többnyire a konzuli ügyeket választott konzulok végzik, kik maguk is az idegen állam alattvalói, s hivatalukat csak mellékesen űzik. A konzul működési köre meglehetősen kiterjedt, s oda megy ki, hogy az állampolgárok magánérdekeit képviselje. Mint ilyen kell hogy védje azokat az idegen önkényről, feladata ki egyenliten a fenforró viszályokat, tárgyalásokat indítani meg, s idegen okmányokat hitelesíteni. Oly országokban, hol az igazságszolgáltatás még kívánni valót hagy fenn, a megbízó kormány a törvénykezést is rá szokta ruházni.

A művelt államok területeinek polgári körülhatárolása ma már meglehetősen pontos és szabatos. De vannak még a földfelületnek részei, melyek természet szerint minden emberrel közösek. Ilyen a tenger, ilyenek bizonyos természeti és földrajzi okokból megközelíthetetlen vadon területek, melyek az elfoglalásra nem voltak alkalmasok, vagy a melyeknek segélyforrásait még csak a jövő nyitja meg. Ezekre nézve az uratlan dolgokra vonatkozó régi jogszabály áll,

mely szerint »res nullius cedit primo occupanti«, azaz azokat bárki elfoglalhatja. De ehhez tényleges birtokbavétel kívánatik meg, mert a csupa fölfedezés még nem ad szerzési jogcímet. Ideiglenes megszállás sem elegendő. Ebből következik az is, hogy például egy part elfoglalása még nem ad tulajdonjogot az egész mögötte fekvő területre, sem egy folyó torkolatának megszállása az egész folyamterületre. A Németország és Spanyolország között a Karolina-szigetsorozat birtoka iránt pár év előtt fennforgott viszály épen ezt az esetet illusztrálja, mert Spanyolország tényleg soha sem vette uralma alá a szigetsorozatot, habár régi szerződésekkel támogathatta is jogcímét rá.

Ujabbban a tenger is közönség tekintetű, ellentétben a régi felfogással, s az 1856-iki deklaráció már határozottan szabadnak nyilvánítja a tengert úgy, hogy minden nemzet jogosítva van rajta közlekedni s halászni. Kivétetnek e szabály alól természetesen a kikötők s a partvidékek oly távolságra, a mennyire egy ágyugolyó hord. Ép úgy az oly öblök, melyek mincenen összeköttetésben a nyílt tengerrel, s ezért szárazföldi tengernek tekintetnek. De már a Fekete-tengert is megnyitotta az 1856-diki párisi békeszerződés minden állam kereskedőhajóinak. A meddig a hajók nyílt tengeren vannak, mintegy uszó területrészeül tekintetnek azon államnak, melynek lobogóját viselik. Idegen hadihajóknak nem szabad arról egyeseket elhúrozni, sem semmiféle erőszakosságot tenni. Mihelyt ellenben egy hajó idegen kikötőbe érkezik, az illető állam fennhatósága alá jut, a hadi és postahajók kivételével, melyek mindig *exterritorialisak* — területen-kívüliek maradnak.

Az idegenek helyzete is kedvezően folyt be a nemzetközi jogfelfogás mai emelkedettségére. Régi időben az idegent büntetlenül megölhették és rabszolgaságba vehették, vagy nagy adókkal terhelték, míg ma az idegen a politikai jogokon kívül teljes jogegyenlőségben részesül a beföldivel. Az a joga azonban fennmaradt minden államnak, hogy egyes idegeneket, vagy egész népcsoportokat is kiutasíthat területéről, akár politikai, akár közbiztonsági okokból, rendőrelő vagy hatóságilag. Így tett ugyan is Oroszország a zsidókkal, Bismarck a lengyelekkel. A bünsök kiadására vonatkozólag ugyan általános kötelezettség nem áll fenn, de a büntető igazságszolgáltatás érdekében ezt is számos állami szerződések állapítják meg.

A népjogi elvek túlnyomó része úgynevezett szokásjogon alapul, azaz hosszas gyakorlat alapján fejtett ki. De újabbban e tekintetben is írott jog utján igyekeztek azt szilárdabb alakba önteni. Számos szerződés irányul az ellenségeskedések korlátozására is, de a megállapodások mégis túlnyomóan kereskedelmi érdekeket tartanak szem előtt. A mi ezek megtartásának kötelezettségét illeti, már a nemzetközi jog természet szerint is hiányoznak erre nézve a biztosítók és kényszereszközök, mert a tuszok adásának és szent eskü tételének régi módja ez idő szerint nem mutatkozik célravezetőnek. De egyes esetekben erre való a szerződés megtartására szorított ország katonai megszállása, mint a hogy Franciaország egy részét szállották volt meg az ellenséges csapatok a közelmúlt háború után. Néha előfordul értékes kincseknek, s még ritkábban egy egy darab földnek elzálogosítása is. Ujabb időben még csak Wismar város és uradalom elzálogosítása áll érvényben Svédországrészéről Mecklenburg-Schwerinne 1¼ millió tallérért, a mi azonban az esedékes 1903-ik évben a fizetendő összeg nagysága miatt alig lesz beváltható.

Ily biztosítékok hiányában tehát megtörténik, hogy az érdekelt államok közt neha viták merülnek föl, melyek esetleg hatalmi kérdésekké fajulnak. Ezeknek eldöntésére régebb a háború volt az egyetlen eszköz, ma azonban békés represszáliák vagy választott bíróságok is nem ritkán sikeresen egyenlítik ki az eltérő nézeteket. Különösen a választott bíróságok fontos intézményei a nemzetközi jognak. Rendesen mindegyik fél a választott bírorkat felében a nem érdekelt államok közül választja. Az eljárás perrendtartás-szerűleg foly, s az ítélet a felekre nézve kötelező. Híressé lett az az ítélet, melyet 1871-ben egy Svájc-ból, Olaszországból és Braziliából álló választott bíróság Genfben az Alabama-kérdésre vonatkozólag hozott. Ugyanis az amerikai unió Angliától kárpótlást követelt azokért a veszteségekért, melyeket a délieknek Angliában épített,

vagy angol kikötőkből kiinduló hajói, s különösen az »Alabama« által szenvedett. Az ítélet megállapította a kártalanítást s így előadta a már fenyegetővé vált háborút. Említésre méltó a porosz király bíráskodása is 1872-ben ugyan ezen két fél között, melylyel a San Juan határt megállapította. A pár év előtti német-spanyol konfliktust tudvalegőleg a pápa ítélete oldotta meg.

Még ha az államok közti összeütközések háborúvá fajulnak is, a nemzetközi egyezmények igyekeznek szelídítőleg folytani be, s odahatni, hogy a háború a humanizmus szellemében folytatassék. Nagy lépést jelent ebben az 1854-diki genfi konvenczió, mely a sebesültek ápolását szabályozza, s a tábori kórházakat összes orvosi személyzetekkel a semleges vörös kereszt védelme alá helyezi. Tíz évvel később az oly szomorú sorsot ért II. Sándor csár kezdeményére Brüsszelben ült össze egy európai konferencia, s fogalmazott egy oly szerződést, mely ha nem is fejeztetett be teljesen, de irányelveit minden állam elfogadta. A következő szempontok jutnak ebben különösebben kifejezésre.

Minden háború hadizenettel kezdődik, melyet hallgatóság is lehet megadni, de oly félreérthetetlen kell hogy legyen, hogy az ellenséges csapatok betérése ne jöjjön váratlanul. A háború csak a hivatászerű hadseregek, de nem a polgári alattvalók közt folytatható. A győztes hadvezérnek nem szabad az ország megszállása után a népességtől olyasmit követelni, a mi uralkodójuk iránti kötelezettségeikkel ellentétben áll. Igazságot a kormány nevében szolgáltatnak azután is, s annak letétele csak legvégső esetekben engedhető meg. A közrend a fennálló törvények szerint tartandó fenn, s a hivatalnokok nem kényszeríthetők hivataluk folytatására, sem a lakosság nem sorozható be a hadseregbe. Ellenben joga van a győzőnek a pénzügyek kizsákmányolására, adók emelésére, tulajdonjogot szerez az állam ingó vagyonára s uradalmi haszonélvezetére. A népesség hadifogolyának kell hogy tekintse magát és mindent kerülni tartozik a mi a hadsereg biztonságát veszélyeztetné. Egy hadviselő fél kioldójai, kik az ellenséggel való tárgyalás végett lettek kiküldve, a fehér zászló oltalma alatt sérthetetlenek. Biztonságukra mindent el kell követni, a nélkül azonban, hogy a tüzelet beszüntetnek. A háború folyamában szerződések köthetők, melyeknek czéja: fegyverszünet kieszközlése az eslesek eltemetésére, erődök és csapatok feladása, és fegyvernagyvadás a hadműködések ideiglenes feltartóztatására. A háború befejezése vagy hallgatóságos megegyezés útján következik be, a mi gyakran előáll a háború folyamában az egyik fél és a másik fél szövetségese közt, vagy az egyik fél teljes megsemmisítése, vagy végül békekötés után, melyet rendszeren előkészítő preliminárok előznek meg.

Azoknak az államoknak, melyek semlegesek, tartzkodniuk kell a háborúba való minden beavatkozástól. Csak lázadás esetében kell a fennálló kormányt támogatniok. Ha a háború semleges területen játszódik le, az államnak az átlépő csapatokat a határtól lehető messze kell internálni s élelemmel és ruházattal ellátni. A kereskedelmi forgalom háború idején sem szünetel. Semleges államok vagyona semleges hajón szabad. A semleges lobogó fedezi a rakományt. Ki van zárva a kereskedelmi forgalomból a csempészet, azaz oly tárgyak, melyek háborús célokra szolgálnak, s az ellenség kezéhez szállíthatnak. A csempészet tilalom érvényre emelésére megengedik a semleges hajók átkutatása a hadviselő felek hadihajói által. Erre a hadihajó a kereskedelmi hajót szükség esetén éles töltési elsütésével kényszerítheti, átvizsgálhatja a hajó papírjait s ha gyanu merül föl, átmotozhatja a hajót De az igazolatlan mtozás kárpótlásra kötelez, s az ellenséges tulajdon elvétele is külön bíróságok által igazolandó, mely bíróságok minden államban szerződésileg szerveztek s Angliában admirális-bíróság a nevük.

Igy hangzanak nagyjában a fennálló nemzetközi jog alapvetélei, melyek a kulturálomok közt az összekötő kapcsolatot képezik s egyöntetű alapot teremtenek az emberiség és művelődés meg ezután kivándó nagy vívmányaihoz.

EGY SORSJEGY.

9672-dik szám.

Regény egy kötetben.

Írta VERNE GYULA.

Francoziából HUSZÁR IMRE. (Folytatás.)

XII.

Hanzenné aszsony házánál tehát senki se volt, a ki tiltakozott volna ama tiszteletreméltó érzélem ellen, a mely az ifjú leány cselekvésének indokát képezte, — senki, ha ne ha az anyja.

Hanzenné asszony gyakran panaszkodott, főleg Hulda távollétében és ez nagy szomorúságot okozott Joelnek. Azt hitte, hogy az anyja nem fogja mindig beérni a panaszkodással, hanem titokban igyekezni fog rábeszélni Huldát valamelyik ajánlat elfogadására.

— Ötzer márkát ezért a sorsjegyért! — ismétlé az özvegy minduntalan. — Ötzer márkát kínálnak érte!

Hanzenné asszony nyilván nem akarta látni a leánya vonakodásának megható oldalát. Ő csak az ötzer márkára gondolt, a mely összeg Hulda egyetlen szavára megjelent volna a háznál. Az öreg asszony, bármennyire norvégiai nő volt is, nem hitt a sorsjegy természetfeletti értékeiben. Hídegen és gyakorlatlag gondolkozott elméjébe nem fért az, hogy valaki ötzer márkát feldolozzon, sázezer márká megnyerésének egy milliódrész esélyéért.

Annai bizonyos, hogy minden babonától eltekintve, nem lett volna böles dolog, a bizonyost eldobni magától a bizonytalansáért, ily kétes körülmények közt. De ismétéljük, ez a sorsjegy nem volt Hulda szemében sorsjegy, hanem Kamp Ole utolsó levele és a szíve megtört volna attól a gondolattól, hogy megváljon tőle.

Hanzenné asszony azonban egész észrevehetőleg rosszalta leánya magaviseletét. Érezni lehetett, hogy az ingerültség mindinkább fokozódik benne. Attól lehetett tartani, hogy előbb-utóbb kényszeríteni fogja Huldát elhatározása megmáltására. Már is beszélt ily értelemben Joellel, a ki habozás nélkül a huga védelmére kelt.

Hog Sylvius természetesen értesítve volt mindarról a mi történt. Ez az egyenlenség egy újabb fájdalommal szaporította Hulda gyötrelmeit és a tanár öszintén sajnálta a fiatal leányt.

Joel beszélt arról vele néha.

— Nincs-e igaza a hugomnak, hogy elutasítja az ajánlatot? — mondá. Nem helyesen cselekszem-e hogy igyekszem őt elhatározásában meg-szilárdítani?

— Kétségkívül! — felelé Hog Sylvius; — noha matematikai szempontból Hanzenné asszonyának igaza van. De pont nem matematikailag minden a világban. A számításnak semmi köze sincs a szív ügyeihez.

E két hét alatt nagyon kellett ügyelni Huldára. Annai fájdalom nehezült rá, hogy komolyan feltették az egészséget. Szerencsére nem volt híjával az ápolásnak. Hog Sylvius levelet írt barátjának, a híres Boek orvosnak és elhívta őt Dálba. Az orvos nem javasolhatott egyébtesti pihenésnél és a mennyire lehetséges volt, lelki nyugalmál. De a valódi hathatós gyógy-szer Ole visszatérése lett volna, ez pedig az Isten kezében volt. Hog Sylvius bizonynyal nem kímélte a vigasztalásokat és szünet nélkül igyekezett reményt önteni a leányka szívébe.

És bármennyire valószínűtlennek látszik is, Hog Sylvius nem esett kétségbe!

Tizenhárom nap múlt el, mióta a tengerészeti hivatal értesítése megérkezett Dálba. Junius 30-ika volt. Tizenöt nap múlva véghez fog menni a krisztianiai iskolák sorsjátékának húzása a norvégiai főváros valamelyik nagy középületében.

Junius 30-án reggel Hog Sylvius újabb levelet kapott a tengerészeti hivattól, ismételt sürgetéseire. E levélben felszólították őt, hogy lépjen összeköttetésbe a tengerészeti hatóságokkal Bergenben, s egyszersmind felhatalmazták, hogy azonnal szervezze a *Vikenre* vonatkozólag a szükséges nyomozásokat, a melyekre nézve az állam hozzájárulása is megígértetett.

A tanár semmit se mondott Joelnek, se Huldának a felől, a mit tenni szándékozott, csupán elutasításáról értesítette őket és üzleti ügyeket emlegetett, a melyek azonban csak néhány napot fognak igénybe venni.

— Kérem, Sylvius ur, ne hagyjon el bennünket! — mondá a szegény leány.

— Elhagyni titeket... a kiket gyermekeim gyanánt szeretlek! — felelé Hog Sylvius.

Joel kisérőül kínálkozott. De a tanár nem engedte, hogy tovább elkísérje őt Moelnél, mert nem akarta sejtetni, hogy Bergenbe utazik. Ezenfelül Huldát se volt szabad egyedül hagyni az anyjával. A leányka néhány napig ágyban fekvő beteg volt, de most már kezdett felkelni; hanem még nagyon gyöngének látszott, a szobát őrizte és a bátyja belátta, hogy nem hagyhatja őt el.

A kariol tizenegy órákor a fogadó ajtaja előtt állt. A tanár felült rá Joellel együtt, miután az ifjú leánytól elbucszott. A kocsi csakhamar el-tűnt az ut kanyarulatánál a part magas fűzfái közt.

Joel még ugyanaz nap estefelé visszatért Dálba.

XIII.

Hog Sylvius tehát elutazott Bergenbe. Szívós természete, erőlys jelleme, egy pillanatnyi meg-rázkódás után megint felülkerekedett. Nem akarta elhinni Kamp Ole halálát, sem azt, hogy Hulda arra legyen kárhoztatva, hogy őt soha se lássa többé. Nem! mindaddig, míg a tény nem lesz bebizonyítva megcáfolhatatlanul, határozottan valótlannak tartotta. Ez az érzés erősebb volt minden érvnél.

De volt-e a kezében valamely utbaigazító adat, a melyre Bergenben megindítandó vállalkozását alapíthatja? Volt, de meg kell vallanunk, hogy ez az adat nagyon bizonytalannak látszott.

Tudta, hogy melyik napon dobta Kamp Ole a levelet a tengerbe, azt is tudta, melyik napon és mely vidéken találták meg a palackot. Minderről a tengerészeti hivatal ama levelelől értesült, a melynek következtében elhatározta azonnal elutazni Bergenbe és érintkezésbe tenni magát Help testvérekkel és a legilletékesebb tengerészekkel. Talán ez az érintkezés elég lesz ahhoz, hogy kellő irányt adjon a *Viken* illetőleg meg-éjtendő nyomozásoknak.

Az utazás lehető gyorsan történt. Hog Sylvius Moelbe érkezvén, visszaküldte kisérőjét a kariol-lal, és átkelt a Tinn tavon ama fűzfakeregből készült csónakok egyikén, a melyek a tó partjai közt közlekednek. Tinosotból azonban nem dél felé, vagyis nem Bamble felé indult tovább, hanem egy másik kariolt fogadott és elindult a Hardangeren át, hogy a legrövidebb úton érjen el a hasonnevű öbölhöz. Itt a Run nevű kis gö-zösre szállt és miután a kis hajó végighaladt a norvég partok előtt levő szigetek és szigetek közt, végre július 2-án hajnalkor a bergeni kikötőbe érkezett.

Ez az ősrégi város, a melyet a Sogne és a Hardanger fjordjai áztanak, gyönyörű vidéken fekszik, melyhez a Svajcz csak akkor fog hasonlítani, mikor majd egy mesterségesen készült tengerág a Középtenger vizeit el fogja vinni hegyeinek tövéig. Pompás kőrifasor vezet Bergen legelső házaihoz. A csinos homlokzatú magas épületek fénylenek a féhérségtől, mint az arab városok házái és össze vannak szorítva azon a szabálytalan háromszögön, a melyen a kikötő-város harmincezer lakosa él. Templomai a tizenkettedik században épültek. A sik tenger felől érkező hajókról már messziről meg lehet pillantani magas székesegyházát. Bergen a norvégiai kereskedelem fővárosa, noha egészen kívül esik a közlekedési vonalakon és nagyon messze van a két másik várostól: Krisztianitól és Drontheimtől, a melyek politikai tekintetben az első és második rangot foglalják el az országban.

A tanár minden más esetben nagy kedvteléssel tanulmányozta volna a kerületi székhelyet, a mely külsőjénél és szokásainál fogva inkább hollandi, mintsem norvég város. Sőt e tanulmányozás utazási programjának egyik kiegészítő részét képezte. De a program a maristieni kaland óta lényegesen változott szenvedett. Hog Sylvius nem volt többé a turista-képviselő, a ki politikai és kereskedelmi szempontból szándékozott beutazni az országot, hanem a Hauzen ház vendége, Joel és Hulda lekötöztetettje volt, a kiknek érdekét mindenek fölé helyezte. Adós volt, a ki tartozását minden áron le akarta róni. És — gondola magában — csakugyan nagyon csekély dolog az, a mit értettek tenni akar.

(Folyt. köv.)

A LISZTPOR ROBBANÓ KÉPESSEGE.

A Wester mellett fekvő hamelni gözmalomban nem rég rejtélyes robbanás történt, melynek okát azzal igyekeztek kimagyarázni, hogy a gabonában hosszabb állás folytán mocsárgáz nemű lég fejlődik ki, mely tüzzel érintkezve felrobban.

Weber berlini műegyetemi tanár ebből az alkalomból kutatásokat eszközölve, kimutatta, hogy ez a feltevés helytelen, mivel a hamelni malomban naponként 4000 mázsa gabona őrölve van, a gabona megrothadása nem lehetséges, másrészt azonban kísérletek által, rendkívül finom rostán átbocsátott liszttel, mutatta ki, hogy a leese gabonapor igen könnyen meggyulad és elég.

Először közönséges kereskedésekben előforduló lisztet vett kísérletül, a melynek nedves tartalma 9—10 százalékos. Mivel ez a liszt a kísérletek során önmagától meggyuladt s élenken felleobanó lánggal égett el, gondolható, mennyivel nagyobb a veszély a malmokban, a hol a liszt szárazabb. Rozslisztnél ép oly élenk láng mutatkozott, a burgonya-liszt lángja gyors és ragyogó volt. Sodronyból készült keret segítségével ki lehetett mutatni, hogy a Davy-féle biztonsági lámpához hasonló szerkezet által ezeknek a lángoknak keletkezése megakadályozható, a mely okból ily lámpák alkalmazása a malmokban mindenütt ajánlatos. Tényleg azonban nagy akadály van ily lámpák használatának annyiban, hogy a lisztpor a sodronyvilágokon leülepszik és a lámpa világosságát rontja mindaddig, míg az emberek a lámpa tisztántartását megszakítják.

A lisztpor felrobbanását különben is ily sodronyhálózat csak egy szempontból gátolhatja meg, de nem akadályozhatja a gépeken kifejlődő szikrákat. Leggyűlönyösebbek azok a részek, melyek a hajtászikák keresztelésénél a dörzsölés folytán keletkeznek, de ezek nagyon csekélyek s bajt nem okozhatnak. Nagyobb szikrákat ad az őrölő kö, különösen ha apró idegen testek jönnek közbe. Az ily szikrák hatását kén, lycopodium és szén porára villamos géppel könnyű kimutatni.

Igen fontos megtudni, hogy a lisztpornak mily sűrűnek kell lennie, hogy felrobbanjon. Az eddigi kísérletek szerint ez a veszélyes állapot akkor jó létre, ha egy liter levegőben 30—40 milligramm lisztpor található. Ha egy negyedliter ürterjedelmű palackba mintegy 10 milligramm lisztport teszünk s azt a villamos árammal összekötjük, mindenkor oly erős robbanás fejlődik ki, hogy a dugó messze repül. Hasonló ez a tümeny a világító gáz robbanásához.

Weber tanár kutatásai szerint a hamelni gözmalomban is a lisztpor összetululása által szá-

MARKOV ÖRNAGY, A BOLGÁR FEJEDELMI TESTÖRSÉG FŐPARANCSONKA.

mazott a robbanás egy hatalmas, öt emeleten keresztül huzódó, ugrynevezett tisztító kúrtóban, mely csaknem mindig telve volt lisztporral, mivel a hombár, malom és tisztító helyiség között feküdt. A robbanás ereje azonnal kiterjedt messzebbre is.

EGYVELEG.

* Vilmos császár születésnapját egy helyen még halála után több nappal (márcz. 22-én) hivatalosan megünnepelték. Ez *Hallig Gröde* kis szigeten történt Schleswig mellett, mely sziget véletlenül az Éjszaki tenger viharjai miatt éppen ez időben több napig teljesen el volt zárva a világtól, úgy hogy a szigeten lakó derek német halászok jó indulattal és alattalói hűséggel tüzték ki a nemzeti zászlót Vilmos császár születésnapja tiszteletére s csak ugyanaz nap este kapták az első hírt haláláról és eltemetéséről.

* Bismarck ősei a középkorban mint szabók szerepeltek. Az első, kit Herbernek hívtak, 1270-ben Stendal község szabócéhének atya-mestere volt. 1309-ben ismét szerepel egy Bismarck Rudolf nevű szabó s ez már egyenes őse a schönhauseni Bismarckoknak. Az irodalom terén csak a híres kancellár nagyatya, Nagy Frigyes tisztje szerepelt, ki neje halála alkalmából 1773-ban igen csinos emlékiratot adott ki.

* A föld közepe felé is alkalmuk lesz közeledni a jövő évi párisi kiállítás látogatóinak, éppen úgy mint az Eiffel-torony után a lég világa felé. A Trocadero kertben ugyanis mély aknáknak, melybe bárki leereszkedhetik s ott bizonyos mélységben mozgó panorámák mutatják be a föld különböző geológiai rétegeit a sokaknak, vas- és kőszén-bányákat, a párisi katakombák részleteit, a földalatti csatorna rendszert.

* A pudli kutyák ismét divatba jöttek Párisban és pedig a la XIV. Lajos, azaz a divatos kutyákat teljesen kopaszra nyírják, kivéve a fejeket, hogy így a híres francia király nagy parókás fejéhez hasonlítsanak. Megjegyzendő, hogy a fejtetőn egy pár fűtőt gondosan összefonnak s hogy a fehér vagy szürke színű kutyák ruhája galambszin vagy kék, míg a sárgás színűeké fekete.

* Eleven bolhákat hirdetés útján szedett össze egy élelmes amerikai ember. Ot font sterlingért 3000 darabot kapott s ez nem volt sok neki, mivel ezer bolha közül állítása szerint alig egy alkalmas arra, hogy mutatónyokra betanítsa. A bolhatanítás különben is rossz mesterség, mivel a »nevelés« három hónapig tart s a színész szerepet játszó bolha a leg-gondosabb ápolás daczára alig él egy évig.

* A csillagok korának megállapítására kihűlési fokok szolgálnak, melyet a spektrum által meglehetősen meg lehet állapítani. A megmelegített, de izzóvá nem lett testről a spectrum egyetlen világító sugarát sem nyújt, csak a sötét (ultravörös) melegségi sugarakat. Az izzóvá lett testről viola és ultraviola színeket nyerünk; oly csillag tehát, melynek spektrumában sok a violaszín, legalább külső felületén még nagy hőmérséklettel bír s így aránylag újabb eredetű.

Az égboltozaton sok ily csillag van s leghatalmasabb közöttük a Sirius, melynek átmérője 16-szor oly nagy, mint a napé. Ilyen továbbá a Wega csillag a lant csoportzatban, valamint a legtöbb szabad szemmel látható csillag, melyeket mind világító napoknak kell tartanunk. Más csoportokhoz tartoznak azok a csillagok, a hol gázréteg is látszik, a melyek tehát már fiatal korukat mintegy átélték s a melyek nem oly fényes fehér színűek, inkább sárgák vagy narancs-színűek. Ezek közé tartozik maga a nap, továbbá az Aldebaran a bika-csillagzatban stb. Még régebb csillagok azok, a melyek spectrumában a violaszín csaknem teljesen hiányzik s helyette sötét vonalak lépnek fel, a végzetes kihűlés jelei; az ily csillagok színe sötét narancs s néha sötét piros; ilyen öreg csillag az Orion felső balsarkában látható.

* Hamis rubint állított elő Frémy párisi tanár, fluorsavas szulpháttól és alumínium-oxidból. Az eddig előállított rubinok ugyan még csak 2—3 milliméter nagyságnak, tehát a gombostű fejénél alig nagyobbak, de alakjuk, keménységük és színük tökéletesen megegyezik a természetes rubinokkal; Frémy azt hiszi, hogy nagy darabokat is állíthat elő, melyek pedig néha még a hasonló nagyságu gyémántoknál is többre becsülnének.

* Az aranytermelés a legközelebbi jövőben jelentékenyen fog emelkedni. Dél-Afrikában a Limpopo és Zambesi folyók között igen gazdag új telepeket fedeztek fel s Kelet-Indiában a mysorei aranybányák az utóbbi években nagyon fellendültek.

* Hentes-diszmű. A charcutier-ek ez évi párisi kiállításán az aranyérmét egy 20 éves fiatal hentes nyerte el, ki szalonából és kolbászból óriási látványos tájképet állított össze vadászati jelenettel; lovak, kutyák és vadászok láthatók teljesen, egy juhnyáj békésen legelve s többek közt még egy alagútból kibontakozó vasuti vonat is.

* Női kórházat alapított három orvosnő Taskend közép-ázsiai városban. A gondolat igen szerencsés volt, mivel a mohamedán nők csakhamar megértették a kórház jótékonyását s a jelentkező betegek száma napról-napra nőtt, úgy, hogy az első évben 15,000 orvosi tanácsot adhattak.

* A galambok ellen irtó háborút indított meg a bécsi hatóság. Mindaddig számos galamb élt itt szabadon az ablakpárkányokon és piacokon keresve élelmét. A városi hatóság most úgy találja, hogy ezek a galambok különösen a nyilvános szobrokat elrontják s ezért elrendelte, hogy minden szabadon talált galambot fogjnak meg s a kórházakba és iskolákba küldjék, hogy ott megegyék őket.

* Angol milliómosok. Az angol pénzügyminiszter budget-beszéde alkalmából kiemelte, hogy a legnagyobb föld-adó-jövedelem alá esnek Angliában Hugh McAlmont, kinek földbirtokából 3,121,000 és De Stern báró, kinek 3,541,000 font sterling jövedelem van. Ezen kívül még 22 nagybirtokos van, kiknek földbirtokukból 1 millió font sterlingnál több a jövedelmük, köztük Rothschild Lionel báró 2,700,000 font sterling jövedelemmel.

KOLLER K. TANÁR FÉNYKÉPE UTÁN. KHRISTO A BOLGÁR UDVARI KAVASZOK FŐPARANCSONKA.

A MENTŐK MŰKÖDÉSÉN.

A MENTŐ-TÁRSULAT.

A fővárosi élet nagy hullámteresei napról-napra magokkal ragadnak egy-egy névtelen áldozatot azok közül, kiknek szomorú vívódásai a pinczelakások fülföld levegőjében, vagy még többször az utcán kezdődnek, és végződnek. A csapszék és a kórház, ez a két végzetes Alpha és Omega a szenvedő és nélkülöző társadalomnak, sötét rémként mered a léha csillogás közé, s lehangelő árnyat borít a fényes paloták soraira. A gyilkos Duna iszapos medrében, a munka súlyos kalapácsának forgatása alatt, épülő falak állványai tövében, száz és száz életet fenyegető folyóvált állandó veszély s mindennap játszódik le egy-egy tragédia nyílt utcásarkon, kapuközökben, bérházak udvarán, melynek szomorú hőseit igazított járó-kelők csoportja fogja körül, kiknek sorai közt hivatalos tekintéllyel nyit utat magának a rendőr.

A rendőr!... Milyen szomorú tanuja a halál vi-gyorgó démonától utfélen orozva megtámadt lélek végső vergődésének! Nem a barát, rokon és testvér gyöngédén simogató keze, nem a vallás szolgájának balzsamot csepegtető szavai, nem a hű nő és gyermekek ölése, nem az ott-hon ismerős falai, hanem a rendőr a maga ijesztő rettenetességében, a mint a földöntúli bíróval versenyt írja noticéját ügyetlen, tanulatlan betűivel s abból, a mi az emberben isteni s halhatatlan, visszakér annyit, a mennyivel a napi tudósítások rendőri híreinek adósa. S míg ott, egy félreeső szögletben, hirtelen előkerített pony-vával leborítva, lassanként kiül az ismeretlen áldozat arcára a halál fenséges bölcselme, azalatt ideleln apró emberek hangya-zummo-gással kérdenek, tudakozódnak, kutatgatják zse-bét, járják a szomszédságot sorra, nevetnek s szitkozódznak.

Orvosi segély? Ugyan hagyják! Ezek a szegény jó emberek rendesen megteszik azt az apró szívességet, hogy kórházon kívül is meg tudnak halni s megkímélik a tisztviselő urakat attól a sok irka-firkától, mely az illetőség kitűzésével jár. Mert Homér felett csak 7 város veszekedett, de tudod-e Kukucska Janó, hogy felett 27 kap hajba, mikor a kórházi költség kifizetésére kerül a dolog? S míg ő méltóságát, Héthszilassy Boldi-zsárt örömmel sorozzák diszpolgárukká, ugyan-akkor a szegény Kukucska Janót ünnepélyesen kitörlik, nem csak az élők, de a valaha éltek sorából is, nehogy rossz hírbe hozza ezt a köz-tiszttelethen álló világot.

Az 1876-diki XIV. törvényezik rendelkezései a fővárosnak tették köteleességévé az első segély nyújtását. Oly intézkedés, mely hivatta lett volna közegészségügyünk rendezetlen voltán segíteni, de valójában egészen ellenkező eredmé-

nyeket ért el. Autonóm közegektől nem mindig lehet várni az adminis-tráció minden ágának egyenlő erővel felkaro-lását, s főképp az egész-ségügy iránti érzék ke-vésse fejlett oldala kul-turánknak. De máskü-lönben is egy oly vitá-lis érdek hátrány nélkül alig szolgáltatható ki a hivatalos eljárás sok mindenféle nehézsé-ségeinek. Tudjuk, milyen állapotok voltak ezek s mennyire sajnosan esett nélkülözni a bal-esetek elleni rőtönös segély olyan szerve-zését, a milyen egy vi-lágvárosias arányokban növekedő központnak megfelelően. Ha vala-hol, úgy éppen e téren igazolták a tapasztala-tok legjobban a társu-dalom üdvös közbelépé-sének kívánatos voltát. Bécsben már hosszabb idő óta fennállt volt a gr. Wilczek és dr. Mundy nemcs buzgalmából lét-rejött önkéntes mentő-egyesület, sok voltak azok is, a kik a mozgalom megindulásának első hi-rére, mely Budapesten hasonló intézmény felál-lítását tűzte ki célul, nemcsak erkölcsi támoga-tásban részesítették a vállalkozást, de szerek ajándékozásával is elősegítették létrejöttét.

A legelső szerek, melyek az egyesület megalakulását lehetővé tették, ép e nemes lelki, humá-nus főúr, gr. Wilczek adományai voltak. Ezek közé tartozik egy nagy mentőszekrény, egy kis mentőszekrény, két mentőtáska, hordágy, hord-szék s kocsi. Az első egyike, ki pártfogásában részesítette az intézetet, volt gr. Festetics Ta-sziló is, ki az első szükségek fedezésére 1000 fo-rintot ajándékozott, továbbá ugyanő és gróf Andrássy Aladár 2—2 lovat. A főváros 4000 frtot szavazott meg az egylet céljaira, s az állam összes segélye nem terjedt tovább, mint hogy 200 frtot erő bélyegre engedélyezett, ellenben a kereskedelmi miniszteriumhoz intézett azon meg-keresés, hogy a lánchídon át díjtalanul közleked-hessék, eddig még, úgy tudjuk, sikertelen maradt.

De a nagy mentőszekrény csak tömeges ese-teknel jó alkalmazásba. Egyes vagy kevésbé su-lyos eseteknél a kisebb szertáskák is megfelel-nek a segélynyújtás igényeinek. Ilyenek is kü-lönböző összeállításban állanak rendelkezésre, mely összeállításoknál mindig a praktikusabb elhelyezés és a könnyebb áttekinthetőség az irányadó. Vannak szertáskák a bécsi mentőegye-sület mintájára, s van egy másik gr. Kresz, egy harmadik ismét dr. Borbély vasuti orvos szisz-témája szerint. Mindezek több-kevesebb eltérést mutatnak, de főalkatrészeik mindenféle élesztő folyadékok, szagoló só, kések, kutaszok, dörzsölő kefék, esti használatra kézi lámpa, szappantartó, kanál, olló, kloroform, kognak stb. Ezekhez járul a dr. Borbély-féle módosított szertáskánál az

AZ ÖNKÉNTES MENTŐ-EGYESÜLET HELYSÉGE A LIPÓTVÁROSI TEMPLOM BAZÁRJÁBAN.

Sokkal értehetőbbek és az események által meglehetősen igazoltak a Nostradamus jóslatai. Nostradamus Mihály Montpellierben tanult Toulouse-ban és Bordeauxban élt, mint híres orvos és asztrológus. Mikor 1555-ben a Provenceba visszatért, akkor adta ki a »Centurie Prophetiques«-t, mely akkor oly nagy feltűnést keltett, hogy II. Henrik francia király Provence-i kormányozót megbízta, hogy küldje Párizsba a csodálatos próféta. Itt a király személyesen jóslatotott magának, s úgy kell lenni, hogy meg volt a jövődőlésnek elege, mert Nostradamusnak 200 arany koronát ajándé-

kozott, s vele a trónörökös, a későbbi II. Ferenc és Stuart Mária férje s a többi királyi hercegek számára is jóslatotott. E jóslatairól azonban nincs semmi tudomásunk.

Legfontosabb és híresebb jóslata Nostradamusnak az, mely Angliára vonatkozik s többször tétetett közé a 16 és 17-dik században és a következő szavakkal végződik: »Ha Britannia két nevezetes változáson keresztül ment, akkor trónjára egy németországi protestáns fejedelem fog ülni, rajta fog maradni, s családja ivadékaival a világ végéig, sok szerencsével, békében lakadás és belzavarok nélkül, rázkódás, észrevehető változás és forradalom nélkül.«

Mint mondók, ez nagyon érthető és világos utalás György hannoverai választó fejedelemre, a ki a ma is uralkodó angol dynastiát megalapította.

Még egy nevezetes jóslat létezik, mely napjainkban különös érdeklődésre tarthat igényt, mert a Hohenzollern ház sorsával foglalkozik — az úgynevezett »Vaticinium Lehninense« vagy lehnini jóslat. E jóvendölések eredeti szövegét pergameen írva a németországi lehnini kolostor romjainak egy falhasadásában találták meg s azóta több ízben lenyomatták, megvitatták, politikai spekuláció céljaira felhasználták, sőt egy alkalommal annyira felzavarta a kedélyeket, hogy III. Frigyes Vilmos porosz király jónak látta Wilken történetírót megbízni a jóslat hitelességének megvizsgálásával.

Ez a prófécia, mely a 17-dik század nyolczadik évtizedében láttott először napvilágot s a Hohenzollern ház bukását helyezi kilátásba, száz rimes, úgynevezett leoninus hexameterből áll igen korrekten latinsággal s állítólag Herman nevű barától ered 1300-ból. Kezdődik a Hohenzollerneket megelőzőleg Brandenburgban uralkodott Askanian grófi család pusztulása feletti keseregésen, s aztán áttér a Hohenzollern-családra, melynek tizenegy egymásra következő sarját jellemzi s a tizenegyediket »Stemmatis ultimus«-nak nevezi (utolsó sarj) a ki után

»A nyáj visszatér pásztoraéhoz, Germania királyáéhoz,

Lehni és Chorin felől romjaiból újra,
S nem lopózik több farkas a nyáj akláéhoz»

A tizenegyedik sarjról, ki a jóslatban Stemmatis ultimusnak nevezetik, a következőket találjuk írva:

Virágzani fog az ivadék és elérí, a mit nem is

remélt,

Ám a nép megadja árát az idők viszontagságainak,

Mert közeledik az idő, mely nagy dolgokat rejt méhében.

S a fejedelem nem tudja, hogy új erők támadnak

körülötte.

Ki hát a tizenegyedik sarj? Az egymást követő uralkodók sora vételeből úgy látszik, hogy III. Frigyes Vilmos lett volna az, s a jénai és austerládi gyűk megsejtesztésére Poroszországot választás napjaiban, nagyon közel hozta a valószínűséget, hogy ő leend azon sarj, a kin a végzet betelik. Amde, és itt a bökkenő — a leszármazás kétszer megszakadt és Nagy Frigyes, meg IV. Frigyes Vilmos magok is üdök nélkül haltak el, s így nem számíthatnak a sorban. Ezt a körülményt használták fel a jóslat ultramontán védői, hogy a meghalt Vilmos császárt jelöljék ki olyannak, mint a kire a »Stemmatis ultimus« szó vonatkozik. Hogy a jóvendölés iránti bizonyos kegyeletes elfogódástól maga Vilmos császár sem volt egészen ment, dacára az udvari történetírók igyekezetének, hogy az egész jóslatot misztifikációnak bélyegezzék — mutatja az, hogy éppen ő volt az, a ki azon az 1871-ik évi január 18-ik napján, midőn Versaillesban német császárrá proklamáltatva, a jóvendölés szavai szerint »Germania visszatért királyához« — parancsot adott Lehnin újra építéséhez.

Ha már most tekintetbe vesszük az eddig megkoronázási esküt sem tett új császár még mindig élet-halál között lebegő helyzetét, melyre nézve az orvosi tudománynak alig lehet sok tennivalója, nem lehet tagadni, hogy a körülmények éppen most sajátságosan érdekes világításba helyezik a lehnini jóslat szavait.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Arany János hátrahagyott irataiból és levelezéseiből három új füzetet bocsátott közre Ráth Mór, a 18—20-ik füzeteket. A 18-ik füzet a »Versek«

kötetét egészíti ki, még néhányat közöl a papírra vetett vázlatokból, s aztán a kötethez való jegyzetek következnek, majd kézirati hasonmásban négy költemény, a tartalomjegyzék, továbbá »jegyzetek Arany önéletrajzához és hátrahagyott iratai bevezetéséhez«, a költő fiától, Arany Lászlótól, ki ismét több érdekes kiegészítő vonást jegyez föl, s közül apróságokat, tréfákat, talányokat Arany hátrahagyott irataiból, valamint adatokat a szalontai Arany-családról, a melyben Arany László, a költő fia, többek közt az Arany-család eredetét és leszármazását ismerteti.

A 19-ik füzetben a »Levelezések« első kötete végződik, s hozzá van mellékelve Arany szülőházának és Szalonta főterének képe, Petőfi ama levelének hasonmása, mely 1847. február 4-ikén oly elragadtatással üdvözölte aranyt, »Toldi« elolvasása után, valamint Toldi költőjéhez írt költeménye; Aranyaknak 1847. november 11-én Petőfihöz írt levele. szintén kézirati hasonmásban. Az 1851—60 közti levelezéseket találjuk ezután, azokat, melyek Arany nagy-körösi tartózkodására esnek. A 20-ik füzet is ezt folytatja. A Lévy Józseffel, Gyulai Pállal, Toldy Ferenczel váltott leveleket olvashatni e füzetekben. A 20-ik füzettel veszi a közönség Arany aczélmetszetit, művészi arcképet, mely 1880-ban foltvett fénykép után készült. Ez már az ősz költőit mutatja, szakállas arccal, asztalhoz támaszkodva, baljában kalapja, jobbájában botja. Egy füzet ára 40 kr.

Tóth Kálmán összes költeményeinek kiadását rendező sajtó alá Ráth Mór. Két kötet lesz, s 15 füzetben jelenik meg. Tóth Kálmán a hatvanas évek legnépszerűbb költője közé tartozik, kinek hazafias költeményei, satirikus versei egykor országsszerte viszhangzottak, mindenütt szavalták. Lyrai költeményei kedves olvasmányává váltak, s dalai a nép ajkán is fálhangzottak. Ráth Mór a népszerű költő összes költeményeinek kiadásáról gondoskodik. Az új kiadás egyik kötete magában foglalja a költő által utólag, 1878-ban egybeállított — szintén Ráthnál megjelent — költeményeket, megtoldva még meg nem jelent darabokkal; a másik mindazokat a verseket, melyek az utolsó kiadásból hiányoztak, de a költő egyik-másik korábbi füzetében napvilágot láttak. Ezek kronológikus rendben közölve, a költő fejlődését is felmutatják. Az első füzet már elhagyta a sajtót, diszes alakban s Tóth Kálmán lyrai költeményeinek közlését kezdi meg. Ára egy füzetnek 40 kr. A két kötetre 6 frttal, vagy diszkiadásra 8 frt 50 krral lehet előfizetni.

Az Osztrák-Magyar Monarchia Írásban és Képbén című néprajzi vállalat osztrák részéből a második kötet van kiadás alatt. A *Felső-Ausztriát* tárgyaló kötet 2-ik s az egész vállalatnak 58-ik füzeté a tartomány térképi leírásából a »Dunától délre eső dombvidék«-et Comenda János, a »Traun felső vidék«-ét Simon Frigyes foglalta közli; mind a kettőt György Aladár fordította. Felső-Ausztria történelméből gr. Wurmbrand Guadacker »A czölöpépitmények«-et ismertet, Váczy János fordításában. Az illusztrációk Schauer János, Simony Frigyes, Ameseder Ede, Schindler és Charlemont ónjából, a tárgyaló vidékek szebb tájait ábrázolják. Czölöpépitményekben talált tárgyak is bemutatják.

Folyóiratok. A *Természettudományi Közöny* aprilisi füzetében a közérdekű apróbb közlemények mellett a nagyobb értekezések: »A zoologia terjedelmi köre és feladata«, Kriesch Jánostól. »Az emi való gombákról«, Kemény Mórtól; »Népiszkolai olvasmányok a gazdasági chemia köréből« Than Károlytól. — A *Századok* áprilisi havi füzeté a következő tartalommal jelent meg: Jávorka Adám ezredes s a gróf Forgách és Rákóczy levéltár, Thaly Kálmántól. Horvát-Dalmáciaország elfoglalásáról, befejező közlemény, Pauler Gyulától. Erdély főispánjai, László Miklós gróftól. Történeti apróságok Torma Károlytól. Vannak még közlemények Váczy Jánostól, Révész Kálmántól, Dudás Gyulától. — Az *Egyetemes Philologiai Közöny* ápril havi füzetében sok érdekeset tartalmaz. A főbb czikkeket Abel Jenő, Váczy János és Bartal Antal írták. Gazdag hazai és külföldi irodalom és vegyes rovat teszik a füzet további tartalmit.

Az ev. ref. egyház énekdallamai, violín kulcsra átírt ref. tanítók, tanítóképezdei s gymnasiumi növendékek használatára Szügyi József orgonista kántor és gymnasiumi énektárhoz Békésen. A 91 oldalas menő könyvecske a régi énekes könyvek mesterséges, szövevényes átírását egyszerűsíti, s alkalmas segédkönyvvá kínálkozik a ref. egyházi énekek tanulására. Első sorban a templomi és temetési énekek dallamait gyűjtötte össze a népies eltérések följegyzésével, a magyar versmértéknek megfelelő négyes

űtemekbe osztva. A könyv Debreczenben jelent meg s ára 50 kr.

Kérelem és felhívás. »A nő tényleges rendeltetése« című mű f. évi április végén elhagyja a sajtót és minden előfizetőnek meg fog küldetni. A még be nem küldött ívek tulajdonosait tisztelettel kérem, hogy szíveskedjenek értesíteni, hogy mennyi példánnyal szolgálják. Hazánk nő-közönségét pedig, úgyisintén a nőneveléssel foglalkozó egyletek és tanintézetek vezetőit felkérem, hogy munkámat, mely saját kiadásomban a női szép rendeltetés kérdésével foglalkozik és a serdülő leányok kedves olvasmánya lehet, kegyeskedjenek becses pártfogásunkkal megtisztelni. — Foktő, 1888 április 8. — *Fekeli József* ref. lelkész.

A nemzeti színházban ápril 13-án egy szellemes, és poetikus részletekben is gazdag francia színművet élvezett először a közönség, Pailleron művét, melynek »Az egér« a címe, s melyet Párisban is oly kedvezőn fogadtak. A drámai tartalom nem sok, mint általában Pailleron színműveiben nem is sok, de elnézve a párbeszédek, közbeszéd, jelenetek, kellemesen nyújtják a darabot és nem engedik megcsappanni a figyelmet. Pailleron költő, s a lélek mozzanatait drámaileg festi. E színművében az öregedő férfi szív megifjulását, fellángolását rajzolja mesterileg, az ingadozást az ész és szív sugallata közt, míg végre a szív győz, s egy már nem fiatal férfi nőül vesz egy fiatal lányt. Az élmesség finomsága, a költészet bája veszi körül a történetet. A fordító, Fái Béla nagy nehézségeket küzdött ki, mikor Pailleron finom árnyalatait, magvas eszméit, könnyed kifejezéseit sikerrel fordította magyarra.

A darabban egyetlen férfi szerep van, Max de Siniers marquis, ki udvarlásokkal töltötte életét, hanem most már azt veszi észre, hogy a nők csupán barátságokkal kínálják meg, mert már eljött a negyvenedik év is. »Az egér« nevet egy 17 éves leánynak, Mártának adják ismerősei, mert börtörtalan kis teremtes, észrevétlenül jár-kezel a falusi lakban, hová most hozta mostoha anyja a zárdából. Max marquis a falusi kastélyba egy ismerős látogatására jön. Ez Clotilde, kinek udvarolt volt, s kinek kicsapongó férje egy párisi intézetben agylángolásban szenved. Azért menekül Clotilde falura. Ő és Max szeretik egymást, csak a beteg férj áll útjában, hogy egymásé legyenek. A férj azonban még soká elélhet, Clotilde tehát azt tanácsolja Maxnak, hogy mondjon le róla, vegye nőül a kis egeret. Max nevet és boszankodik. »Az egér« szíve azonban már hevesen dobog, ismeri Maxot régebben, még akkor időkből, mikor a zárdába kísérte látogatásra ment rokonát Clotidét. A színmű tárgya az, hogyan szereti meg Max a 17 éves leánykát, hogyan küzd maga ellen, hogyan tudja meg, hogy Mártia is szereti őt. Egy szék jelenetben aztán le akarja beszélni Mártiát, hogy őt, a korosabb férfit ne szeresse, de e közben maga is elárlja mély vonalmát és megkéri kezét. A dráma komorabb színezetet Clotilde adja meg a darabnak. Titkolja, hogy ő már özvegy és így szabad, s látja mint fejlődik a szerelem Mártia és Max közt. Clotilde azonban áldozatul hozza szerelmét, s Max és »az egér« egymásé lesznek. Még két párisi hölgy szerepel a darabban, kik versenyeznek Max meghódításán. A darabnak a kidolgozásban, a stilben rejlenek fő szépségei, s e tekintetben káprázatosabb Pailleron többi műveinél is. A közönség nagy tetszéssel fogadta a költői színpadi terméket. A czímszereppel Csillag Teréz aratott megérdemelt sikert. Hegyesi Mari (Clotilde) a szerep melankolikus alaphangját jobban eltalálta, mint a közvetlen melegséget a marquis-val szemben. Náday jól kidolgozott alakításban rokonszenves Max. Helvey Laura és Lányai Ilka a két párisi hölgy személyesítésében nagy elevenség-gel járultak az előadáshoz. Fekeliné pedig Moissand grófnéban szeretetreméltó főg asszony.

A népszínházban e héten ismét bemutatott előadás volt. Egy francia bohózatot mutatnak be magyar mondurban »*Rezervisták*« cím alatt. Duru és Chivot írták s Rákosi Viktor alkalmazta magyar bakákra. Sok mulatságos helyzetével jólkedve tartotta a közönséget, s a játékrend tarkítására hosszabb időre megteszi a szolgálatot.

A bohózat hőse egy fiatal mérnök, Látrányi (Szirmai), kit egy Látrányi nevű ember helyett tévedésből fegyvergyakorlatra hívtak be pár órával esküvéje után, éppen akkor, a mikor mászatra akar kelni. Elszakítják a feleségétől (Fodor Fruzsina) s elviszik Vácra, a hol összetalálkozik régi ideáljával, Virányi Rózsa operetténekesnővel, a ki éppen Vácra vendégszerepel. A körülmények úgy fejlődnek, hogy Látrányi a primadonnát neje gyanánt mutatja be parancsnokának, Mordály kapitánynak (Makó) csak azért, hogy ne kelljen a kaszánya udvarát seperi, illetve, hogy szállodában vehessen magának lakást. Szerencsétlenségére azonban neje és anyósa utána sietnek Vácra, a hol találkoznak Mordályllyal

Butter Flórián (Nyilassy) és neje (Pártynin) ennek ígérték oda a leányt s most szörnyen megijednek attól a gondolattól, hogy Mordály esetleg követelni találja tőlük. Ebből a helyzetből fejlődnek ki azután a bonyodalmak, félreértések, migem kiderül, hogy nem Látrányit, hanem Látrányit hívták be fegyvergyakorlatokra. A tarka képek közül a második felvonásban egyszerezősen nagyokat nevettek a közönség és Szatmáry őrmesterét megtapsolta. A közreműködőket általában szívesen látta a közönség szerepökben. Pálmai Ilka kitűnő színésznő volt.

KÖZINTÉZETEK ÉS EGYLETEK.

A tud. akadémia nagy hete. Az akadémia elnöksége az 1888-ik évi nagygyűlés napjait következően tűzte ki: május 1-én, kedden, d. u. 5 órakor nagygyűlési osztálygyűlések; május 2-ikán, szerdán, déli 12 órakor az igazgatótanács ülése; május 3-ikán, csütörtökön, délután 5 órakor az összes akadémia ülése; május 4-ikén, pénteken, délután 5 órakor az akadémia elegyes ülése, délután fél 6 órakor az akadémia ülése; május 6-án, vasárnap, délelőtt 10 órakor ünnepies közülés.

Tagjelölések a magyar tud. akadémián. Mint már említettük, József főherceg a tud. akadémia tiszteleti tagjává van ajánlva. Az akadémia szabályai szerint az ajánlásokat a tagok írásban teszik meg, s ki kell mutatni a tagságra ajánlottaknak irodalmi működését. A főherceget Hunfalvy Pál, Szász Károly és Ponori Thewrewk Emil rendes tagok ajánlották. Hunfalvy ajánlásában kijelenti, hogy József főherceg az akadémia javát és díszét öregbíteni fogja ugyan, »de ez nem a főök, melyből ő cs. és kir. fenségét tiszteletbeli tagságra ajánlom, főbb ok ő fensége munkája, melyvel a magyar irodalmat kitűntette.« Szász Károly felsorolva röviden József nádor, az akadémia első pártfogója, fiának érdemeit, ajánlást így fejezi be: »De kell-e József főherceget bővebben ajánlani? Nevét nevezni elég, érdemei a köztudatban élnek.« Thewrewk nem a hazafiai érényeivel tündöklő főherceget, hanem a szaktudást ajánlja, »kiben a magas polca fénye a tudomány világával egyesül s nagybecsű irodalmi ajándékért (a czígny nyelvtenér) a magyar tudományos akadémia részéről a mély hála s az osztaltan elismerés koszoruját teljességgel megérdemli.«

A II. bölcsészeti, társadalmi és történeti osztály részéről Pulszky Ferenc tisz. tag Andrássy Gyula gr. igazgató tagot tiszteletli tagul ajánlja, mint olyat, »ki nem irt ugyan történelmet, de csinált magyar történelmet s megnyerése által az akadémia díszének s javának öregbítését nemcsak várja, hanem találja.« Tisza Kálmán miniszterelnök tiszteletli tagul ajánja Schaefer Gyula r. tag. Ajánlásában kiemeli, hogy Tiszának az alkotmány életben kulturpolitikai jelentőségű törvényhozási érdemei vannak. Az ő kormányása alatt alkotott meg az a törvény, mely a tudomány s irodalom munkásainak székét adott az országgyűlés förendiházában. Fölemlíti egy a hatvanas években megjelent politikai tanulmányát, publicisztikai főlészálásait, *Kállay* Béni közös pénzügyminisztert »A szerbek története 1770—1815« íróját s levelező tagot rendes tagul ajánlják Pulszky Ferenc tiszteleti tag és Nyáry Jenő báró levelező tag.

A magyar tud. akadémia ápril 16-iki ülésén Than Károly elnökölt s a szaktudományi előadásokból kettő volt székfoglaló értekezés.

Dr. Entz Géza kolozsvári egyetemi tanár, mint levelező tag, a legapróbb lényekről olvasott föl: »Tanulmány az Amoeba verrucosáról, különös tekintettel testének finomabb szerkezetéről« címen. Az élő anyag szerkezetéről való régebbi s újabb felfogások rövid vázlatosa után áttért saját vizsgálataira. Részletes tanulmányaihoz, melyeket ezuttal csak kivonatossan adott elő, számos rajzot mellékel és mutatott be. — *Heller* Agost levelező tag székfoglalója következett ezután, »A XIX. század fizikai kutatásának mozgató eszméiről«. Felsorolta és jellemezte a természettudományban uralkodott eszméket, teóriákat, Aristotelestől kezdve. Végül az anyag megismerhetetlenségéről, az energia elméletéről szökött, mint a mely napjainkban a fizikai gondolkodást és törekvést foglalkoztatja. Az értekezést megjelenezte. — *Than* Károly előterjesztette *Winkler* Lajos dolgozatát a vízből feloldott oxigén meghatározásáról; *Warttha* Vince pedig *Szilassy* Jakab dolgozatát »A zöld ultramarinról« s ezzel az ülést véget ért.

A képzőművészeti társulat legutóbbi választmányi ülésén *Keleti* Gusztáv igazgató jelentése több művészi mozzanattal foglalkozott.

A régi és modern képek kiállításának addig 16,421 látogatója volt, a bevétel pedig 5701 frtba ment. Minthogy a költségek mintegy 6500 forintba fogtak rugni, a rendező bizottság elnöke, Károlyi Tibor gr. a kiállítást e hó 25-ikéig meghosszabbította. Május 1-től fogva *Zichy* Mihálynak mintegy 50 eredeti rajzát fogják kiállítani, Lermontov és Gruzin

költeményeire. Egyidejűleg a budai honvédszobornak *Zala* György által készített mintája lesz a műcsarnokban külön belépti díj mellett látható, a szobor-alap javára. — A bécsi nemzetközi kiállítás rendező-bizottságának megkeresése következtében, az ottani jury tagainak, a magyar csoport részéről, a választmány Keleti Gusztávot egyhangulag megválasztotta. A jury 20 arany- és 20 ezüst érem kiosztása végett, e hó 16-ikán kezdte meg Bécsben üléseit. — Az 1888-iki pécsi általános kiállítás végrehajtó bizottsága a társulatot kérte föl arra, hogy ott művészi kiállítást rendezzen augusztus 12-től szept. 9-ig. A választmány e fölkérésnek örömmel fog eleget tenni.

A protestáns irodalmi társaság megalakult e hó 16-án s ezzel irodalmi testületeink száma ismét egy nevezetes tényezővel öregedett. A magyar protestáns egyháznak zivataros és fényes múltja van, de azért történeti emlékei, tanulságai eltemetvék. Régen érezték ezt s már a mult évtizedekben a nagyjérdemű Révész Imre kezdeményezésére történeti társulatot akartak alakítani, hanem az akkori helytartótanács nem erősítette meg az alapszabályokat. De újra föltámadt a szunnyadó eszme, tekintélyes férfiak emeltek föl szavakat, reformátusok, evangélikusok, unitáriusok megbizottjai értekezéseket tartottak, megbeszereztek az alapszabályokat, melyek a három protestáns felekezet összes püspökeinek és gondnokainak aláírásával küldettek szét. A felhívást az öt református, négy evangélikus s az unitárius egyházkerület közgyűlései, majd a református és evangélikus egyházak egyetemes konventjei nagy örömmel, egyszersmind buzgósággal fogadták; egyesek és egyházak testületek részvétüket, anyagi áldozatukat nyilvánítták, ugy, hogy ma 1400-ra megy a pártfogó (500 frttal), alapító (100 frttal), rendes tagok (5 éven át 6 frttal) és pártoló tagok (3 éven át 3 frttal) száma.

E hó 15-ikén a budapesti evangélikus egyház ülés-termében előleges tanácskozára gyűltek össze az országból is nagy számmal érkezett megbízottak. B. Vay Miklós és b. Prónay Dezső, a ref. és evang. egyházak egyetemes konventjeinek elnökei vezették a tanácskozást. Az alapszabályok fölött folyt eszmecsere, s egyes pontoknál nagyobb vita fejlődött ki. Az *alulról gyűlés* másnap nagy érdeklődés közt ment végbe b. Vay és b. Prónay elnöklése alatt. A protestáns egyházak vezérferfiai csaknem teljes számban megjelentek. Ott volt Tisza miniszterelnök, Fabiny igazságügyminiszter is; Szász Károly, Szász Domokos, Szeberényi Gusztáv püspökök, Ballagi Mór, gr. Tisza Lajos, Arany László stb. Mind a két elnök üdvözölte az egybegyűlteket, aztán kezdetét vette az alapszabályok megvitatása. Szász Domokos püspök felszólalására a kitűzött czélok közé fölvettek a parochiális könyvtárak létesítését is. Hosszu vita folyt a 3-ik pontnál. *Vályi* János, a tisztántali kerület főgondnoka, a maga s több társa nevében módosítványt nyújtott be, mely a protestáns egyház exkluzivitásának fontartása mellett az unitáriusokat kizárni óhajtja az irodalmi szövetkezésből. Az indítvány mellett szólalt föl K. Tóth Kálmán, a debreczeni egyház kiküldöttje; ellene Tisza K. főgondnok, kijelentve, hogy a protestantizmus szelleme nem a r. meg a jelzett exkluzivitást. Ha a kizárólagosság elve kimondatnék, ő és — ugy hiszi — még többen is visszavonnának. *Dicsőfi* József debreczeni tanár törvénygyűléskre való hivatalközséggel igyekezett kimutatni, hogy a gyakorlat szerint az unitáriusok nincsenek belevonva a protestáns egyház körébe. Gróf Tisza Lajos ennek ellenében azt hozta föl, hogy a kérdés tárgyalása nem idősebb, mert hiszen az alakuló közgyűlésre szóló felhívást aláírta az unitáriusok püspöke és gondnoka is. Révész Kálmán pápai tanár a kérdés idősebségét fejtegette; de érvelése ellen Szász Károly emelt szót. Báró Prónay Dezső kijelentette, hogy ha ő tényleg volna, hogy a felhozott aggályok fel fognak merülni, megmondta volna, vajjon idősebb-e az irodalmi társaság közgyűlésének egybeírása. *Kiss* Albert a benyújtott módosítványt pártolta. Szász Károly kijelenté, hogy ő mindig hirdette ugyan, hogy a protestáns és unitárius felekezetek közt nagy hitelvi különbség van, de azt sohasem állította, hogy a protestáns eszmék közössége e felekezetek között ki volna zárva. *Lukács* Odón nyiregyesítő eszere a protestáns türelem és szeretet elveire hivatkozva, jogosulatlanul tartja a felmerült vitát. Szász Domokos emelkedett hangon és helyeslésektől kísérve jelentette ki, hogy bünt követnek el a protestantizmus ellen, a kik önmaguk hintik el a viszálykodás magvát és idézik elő a megahonlást, a helyett, hogy testvéri jóbort nyujtának társaiknak. Kéri az indítvány benyújtóit, hogy álljanak el attól. De az ellenzék szavazattal kívánt dönteni. Előbb azonban még az elnök báró Vay Miklós szökött, mire nagy többséggel fogadták el a szakasz eredeti szerkezetét, elvete a módosítást. A szövetkezetek tehát tagjai az unitáriusok is.

K. Tóth Kálmán kijelenté, hogy a debreczeni egyház küldöttei nem fognak részt venni a további tanácskozásban.

A többi pontot aztán rövid felszólalások után elfogadták, s b. Vay Miklós emlékelete alatt megalakították a *végrehajtó bizottságot*. E bizottság első feladata lesz, hogy az alapszabályok megerősítését kieszközölje a helyigymiszteriumtól s azokat elérendő számu példányokban kinyomatva, a tagoknak szétküldje. Fel fogja szőlítani a társaság alapító tagjait az alapítványok befizetésére, vagy a kötelező levelek kiállítására. Elkészíti a választmány és az irodalmi vállalat szerkesztő bizottságának ügyrendjét és utasítását, az őszszel egybehívandó rendes közgyűlést. Az ideiglenes végrehajtó-bizottság pénztárnokává *Zsilinszky* Mihályt választotta meg, a ki a hozzá időközben bejövő társasági pénzeket egyelőre takarékpénztárban kamatoztatja. A társaságnak — mihielyt megtartotta első rendes közgyűlését — legközelebbi teendője lesz, hogy pénzügyeinek vezetését valamely hazai pénzintézetre bizza.

MI UJSÁG?

A trónörökös Budapestén. Radolf trónörökös, ki mint a hadsereg gyalogsági felügyelője közelebb Esztergomban tartott szemlélt, e hó 15-ikét Budapesten töltötte, fölkereste a Benczur Gyula epreskerti műtermét, hol másfél órán át ült az arcképhez, mely a nemzeti kaszinó számára készül. E képet, a mely tábornoki ruhában ábrázolja a trónörökös, a mester a jövő hó folyamán Laxenburgban fogja befejezni. A trónörökös levétette magát Koller Károly udvari fényképésznel, s délután a városligetbe is kihajtatott, sétakocsizást téve a Stefánia-uton. S ez a mulatság annyira tetszett ő fenségének, hogy az Andrássy-ut torkolatánál ismét megfordult s még egyszer végighajtatott a városligeti pompás kocsi-kázó uton. A nap folyamán még fogadta a trónörökös még gr. Andrássy Gyulát s Jókai Mórt is.

A trónörökös nevenapja. Radolf trónörökös e hó 17-ikén a legegyszerűbb módon ülte meg nevenapját Bécsben. Elsőnek leánykája, a kis Erzsébet hercegnő jelent meg nála, és verses üdvözlét kíséretében virágbokrátt nyújtottát. A trónörökösétől már este érkezett üdvözlő távirat Abbaziából. D. e. 9 órakor az udvari kápolnában mise volt, melyen a trónörökös is megjelent kíséretével s aztán az udvari személyzet szerencsejénait fogadta. Déltűn a trónörökös vadászati kirándulást tett Bécs környékén s csak este tért vissza a Burgba. — A trónörökös, mint gyalogsági főfelügyelő, a közelebbi hetekben folytatni fogja szemleutját Magyarországon s több hadtestet fog megsejmelni.

Az angol királyné és uralkodónk találkozása. Viktória angol királynő, ki most Florenczenb időzik, Németországba utazása alkalmával Tirolon fog keresztül menni. Viktória királynő ekkor lép először osztrák területre. A királynő üdvözlésére Ferencz József királyt Innsbruckba várják. A király április 23-án az innsbrucki pályaudvaron személyesen üdvözlí az átutazó királynőt, kit Németországba leánya Beatrix kísér. A királynő két napot tölt Charlottenburgban s ezután hazautazik Windsorba, hol április 29-ére várják.

Frigyes császár betegsége napról-napra súlyosodik. Végzetes baja lassankint fölemésztette erőteljes testi szervezetét. A rákos daganat a torokban lejjebb húzódtott, a lélekzés megnehezült, táplálékul a beteg csak folyékony ételt vehet magához. Az ezüst légo csövet, a canulet, már alig lehet ugy alkalmazni, hogy rendeltetésének megfeleljen. A tudós is meg van támadva s e hó 15-ike óta magas fokú láz jelentkezik minden este. Oly tünetek álltak be, melynek a hideglelésnél mutatkoznak, s ebből az orvosok vérmérgezésre következtetnek, a mi a időben keletkező daganat következménye lehet. E hó 19-éről némi javulást jelentenek, de azért a császár betegsége már elérkezett a szomorú forduló pont-hoz, s Németországban aggodalommal várják a legközelebbi napokat.

Az árvízkarosultak segélyezésére a társadalom minden rétegében mozgalom indult meg. Az elöntött területek szomszédsságai már az első órákban siettek a szerencsétlenek gyámolítására, éllelmi szerekkel, ruházzal. Az ország minden részében pedig gyűjtéseket rendeznek. A gyűjtések és segélyezések módjának egyszerű rendelkezésére Budapest nagyobb arányú tevékenységet kívánnak szervezni és e végből Tisza Kálmánnal szül. Degenfeld Ilona grófnő kezdeményezésére a miniszterelnöki

palotában előértekezlet volt, melyre megjelentek gr. Andrássy Gyuláné, gr. Szapáry Gézánné urnök, gr. Tisza Lajos s még többen. Abban történt megállapodás, hogy szombatra szélesebb körű értekezletet hívnak össze, mely megállapítja a legsikeresebb módokat, minők: színelőadások, ünnepélyek Budapesten és a vidéken sat.

E hó 19-ikén a képviselőházban tartottak értekezletet az előtörtént vidékek képviselői, gr. Andrássy Manó elnökelete alatt, s elhatározták, hogy csatlakozni fognak a miniszterelnök neje által indított mozgalomhoz. Nem rögtön segélyt kívánnak nyújtani, mert azt teljesíti a kormány, hanem országos gyűlésből oly alapot szervezni, mely a károsultakat háznak felépítésére segítse. A mozgalmat egészen a társadalmi téren szervezik és itt nagy szerep vár a nőkre. A segélyezés ügyében közelébb a képviselőház — melynek tagjai egy napra szóló díjakat fölajánlottak a szerencsétlenek javára — zárt értekezletet fog tartani.

Kitüntetés. Szász Róbert kereskedelmi miniszteri titkár, hasznos és buzgó szolgálata elismerésül a Ferencz-József rend lovagkeresztjéért kapta.

A **Segítség-bizottság** által a múlt évi augusztus hó 20-án, szent-István napján, a városiigebizottság rendelt napján jövedelméből a végelszámolás szerint még 568 frt 78 kr maradt fenn, a mely összeget Gerlóczy Károly első alpolgármester, mint a Segítség-bizottságának a végrehajtással megbízott elnöke, a m. kir. belügyminiszterhez terjesztette föl, azzal a kéremmel, hogy az az áríz által károsultak javára fordíttassék.

Lappok az állatkertben. A legszelebb fajtájú vademberek mutogatják magukat az állatkertben. Egy népes lapp család ez. Az állatkert nagy tisztán utótték fel kisze vihar tépett ponyva sátrukat, melynek egyetlen tisztázott architektónikus díszítése néhány elvetett ágogás iramszavas-aggancs. Ebben a mérsékelt lapp-igényeknek épen megfelelő sátorban él bekés egyetértésben egy feltűzött iramszavas és ugyanannyi lapp. A ponyvasátor szűk termében semmiféle fölösleges butor se fogja el a helyet; a jó lappoknak ágyuk a föld, asztalok a föld, székek megnit csak a föld s iramszavasak is olyan jó nevelésűek, hogy befér annnyival, mint a gazdák. A lapp-familia az érdeklődők kedvéért bemutatja magát, állatait, szerszámait és szokásait; énekelnek halk zümmögő hangon; táncolnak, azután hosszú nehéz höczpökből sétálnak a homokban, iramszavas fogatú, csónakalakú járműveikkel szánkóznak, s végül nagy jegesmedve vadászatot rendeznek, de mivel valóságos jegesmedve nincs kéznél, a jó öreg lapp-papa alakoskodik, s minden megérőltetés nélkül nagy természetességgel játssza a dörmögő jegesmedve hátlatán szerepét. Hogy a vándorcsapat a lapp nevelés ügyét is bemutatassa, gondoskodtak különböző korú csemetékről is; ezek közül a legnagyobb érdeklődést egy kis csecsemő kelti, a hit az anyja mindig magával cipzel komplikált szerkezetű, ellenzős, teknő alakú bőr pályájában, melyet koldustársasága módjára vet az oldalára. A lapp társaságot nagyszámú közönség nézi.

—x— Az **„Anker”** közgyűlése. „Anker” élet és járadék-biztosító társaság Bécsben 29 évi rendes közgyűlést tartott a gróf Zichy Ödön elnökelete alatt. Az évi jelentésből kitűnik, hogy az üzlet az elmúlt évben is nyert terjedelmében s egy a biztosítottaknak, valamint a részvényeseknek egyenlően kielégítő eredményt nyújtott. 1887-ben ajánlatok 19.472.699 frt összegben nyújtattak be, és ez év folyamán 7232 szerződés 17.582.615 frt tőkével realizáltott. — Az Anker az 1887-iki évben halálesetekért, visszavásárlásokért, túlélése és járadék biztosításokért 1.034.631 frt, a társulati tagoknak 4.286.449 frtot és kölcsönfejtésben a biztosítottaknak 252.072 frtot fizetett, míg a díjtartalék emelése 1.854.730 frtot fordított. Az előny a biztosítottak részére abból tünik ki, hogy a társulati tagok a részletben befizetett 2.093.913 frtért 4.286.449 frtot, azaz a betétet 7%-os kamatok kamatozásával, a túlélése nyeménnyel részszel bizto-ítottak nyeménnyel a biztosított tőke után 25.17%-ot kaptak, ellenben a halálesetre nyeménnyel részszel biztoítottakra nyeménnyel az évi díj 25%-a jutott. A társulat kezességi képessége a túlélése társulási 14.801.137 frt alapján kívül a következő alakból áll: a túlélése nyeménnyel részszel biztoítottak alapja 5.882.467 frt, díjtartalék és nyeménnyel részszel a halálesetre nyeménnyel részszel biztoítottak részére 2.170.345 forint díjtartalék a halálesetre és túlélése nyeménnyel részszel nélkül biztoítottak és járadékbi biztosítások részére 8.025.833 forint, ehez járul még a részvénytőke 1.000.000 forint és átke tartalék különtartalékokkal 1.659.117 forint, összesen 33.538.961 forint. A társulat összes vagyona 34.512.072 forint. — A befektetést illetőleg megjegyzendő, hogy egyrészt bécsi és budapesti házakban van elhelyezve, melyek az évi leírások folytán jóval a valódi értéken alul szerepelnek. A vagyontulajom többi része jelzálogos biztoítottakat nyújtó s állami garanciát élvező első rangú értékekben van elhelyezve, a mely körülmény a felülvizsgáló bizottság alkatmatnyújtott elismerőleg hangsúlyozni, hogy a társulat befektetéseinek szigorú

óvatossággal jár el, s biztosítási alapok és tartalékok szükségesnél nagyobb gyarapítására különös gondot fordít.

HALÁLOZÁSOK.

Elhunytak a legközelebbi napok alatt: SÜMEGHY ISTVÁN, nyug. kuriai bíró, 64 éves, Pomázon. — Dr. BOVÁSKOVICS JÓZSEF, nyug. kuriai bíró, 71 éves, Budapesten. — Dr. MATUSKA JÁNOS, székesfehérvári kanonok, egyházmegyei kegyalapítványi gondnok, zsinati vizsgáló, jótékony főpap, 73 éves. — CSOPF DENES, ökörmézei esperes lelkész, élete 75-ik, áldozásága 52-ik évében. — VARGAS GÁBOR, ref. lel. kész, hosszú évtizedekig hívei buzgó lelki pástora, 93 éves, Miskolc. — RUTKAY JÓZSEF, breznóbányai kath. segédlelkész, kit nagy részvét kísért sirjába. — CSERNEZKY GYULA, a fővárosi ügyvédi kar egyik legképzettebb, klasszikus műveltségű tagja, ki ifjabb éveiben az irodalommal is foglalkozott s a Heckenast kiadásában megjelent „Regélőt” is szerkesztette, 44 éves; özvegyét, szül. Lechner Ilkát és két kis árvt hagyva maga után. — SCHREDER REZSŐ, főbíránytanácsos, akadémiai rendes tanár, 62 éves, Selmeczbányán. — RIGÓMEZEI VANTSAY SÁNDOR, birtokos és megyei bizottsági tag, 58 éves, Budapesten; ugyanitt: WITZENRATH K. JÁNOS, a „Vállalkozók Lapja” szerkesztője, 47 éves; ULLRICH AGOSTON, magán hivatalnok és 1848—49-iki honvéd tüzérezredes, 70 éves. — BARTA ENDRE, Esztergom vármegye főszámvéveje, 1848—49-iki honvéddörny, életének 80-ik évében. — MÜNSTER FERENCZ, tekintélyes polgár Kassán, Münster Károly kassai polgármester atyja, 79 éves. — SPILLER NÁNDOR, állami vasúti tisztviselő, Újvidéken, életének 42-ik évében. — SZEPFERT EDE, nyug. cs. és kir. kapitány, élt 72 ik évében, Ajánéskőn. — Micskei BIRÓ JÓZSEF, Szatmárott, életének 47-ik évében. — MOLDOVÁNYI ÖDÖN, tolnamegyei volt aljegyző, 28 éves, Bonyhádon. — TABLER JÓZSEF, honvéddörny, Nagy-Szebenben. — MARGITAI TIBOR, Margitai József eskütor nyai tanítóképző-intézeti tanár s a „Muraköz” szerkesztőjének másfél éves fia. — SIMA BANIKA, Sima Ferencz és Donáth Julianna kis fia, Sente-en. — VÉCSEY SÁNDOR, nyug. kir. táblai bíró, ki a hatvamas és hetvenes évek elején a költészettel is foglalkozott, s lyrai költeményei önállóság is megjelentek, 60 éves korában, Budapesten. — TÖRÖK SÁNDOR, szegedi ügyvéd, a városi törvényhatóság bizottság és az iskolaszék tagja, 44 éves. — Murski POKSCS JÓZSEF, nyug. helytartó tanácsos, a Bach-korszakban Zágrábmegye főispánja, a híres énekes és nálunk is jól ismert Murska Ilma atyja, 95 éves, Zágrábban. — BENKŐ ELEK, 85 éves, Szilágyszegben.

VIZSOLYI GUSZTÁVNE, szül. Zichy Mária grófnő, Vizsolyi Gusztáv országgyűlési képviselő és az országgyűlési szabadelvű párt elnökeinek neje, 55 éves, Budapesten; ugyanitt: ÖZV. KOLLER IGNÁCSKÉ, szül. Mayer Erzsébet, Degre Ágoston veterán írónk anyósa; EÖRÉSSY GÁBORNE, szül. Szentpétery Zsuzsánna, a néhai kitűnő drámai színművésze özvegye, ki 22 évvel élte túl férje halálát, 73 éves; ÖZV. VESZTÖRÖCZY FERENCZKÉ, szül. Matyasovszky Borbála, Cserhalmay Ferenc vezérhadbíztos anyósa, 85 éves; STURM TERÉZ, idősb Sturm Gábor leánya, 22 éves; BENARD AGOSTNE, szül. Köbler Ilona, 38 éves; dr. WIMMERSBERG VINCEZKÉ, szül. Horváth Emilia, 45 éves. — RAINER LAJOSNE, Rainer Lajos esztergomi kanonok, cz. prépost édes anyja, Esztergomban, 73 éves. — SUTTÁG FERENCZKÉ, szül. Pannóty Lujza, Suttág Ferencz, krasznó-szörénymegyei tanfelügyelő neje, 61 éves, Lugoson. — KOSTYAL KORNÉLKÉ, szül. Brunovszky Krisztina, 27 éves, Strázsin. — MARTON JÓZSEFKÉ, szül. Palásty Ida, esztergomi ügyvéd neje, 36 éves. — Dr. RÉTHI EDEKÉ, szül. Ransburg Karolina, 21 éves, Veszprémben. — MÁLY MARIÁ, 64 éves, Szamosújvárt. — BARANYI CSILLA, özvegy Baranyi Kálmánné 24 éves leánya, Miskén. — Ifj. SZÉBŐ NÁNDORNE, szül. Ince Róza, 27 éves, N.-Váradon. — ÖZV. LÁNG GUSZTÁVNE, szül. Molnár Terézia, 72 éves, Hartán. — FARKAS MENYHÉRTNE, szül. Bogdánffy Etelka, 36 éves, Aradon.

SZERKEZTŐI MONDANIVALÓ.

G. D. A formában virtuozitásra törekvő nem mindig válik a tartalom előnyére; mert a lengedi-meg lengedező-versek kényezere sokszor messze ragadja a (még fiatal) író s kisodorra eszméi természetessége meztől. Néha még a nyelvtan legemeiből szabályait is (minő pl. a szó-egyeztetés) elhanyagolják vele, mint eme két sorban:

Cabos képek, ködbe lengő,
Szalla jászain, mind adni.

Átalában nagy veszedelm, többet adni a füle esengő hangra, mint a lélekhez szóló tartalomra. S most — mikor a formában már anyi gyakorlati ügyességet szerzett — ideje lesz, inkább a belaktra fordítania főgondját. Lám, szépen folyó, hangzatos költeményei, — mind a kettő, — hogy szétfolynak belsőleg, mennyi ismétlés, visszavisszatérés a már elmondottira, mennyi felesleges szószaporítás bennök! Igazán sajnálunk, ha tehetőségével a buzgalommal nem sikerülne hibás irányt lektörözni.

Ne higlyétek. Részünkről igaznak s igazságosnak nem tartjuk; átalában s kivétel nélkül semmiesetre.

Padlás-szobában. Ott helyett épen három strófiában lehetett volna megcsinálni — akkor sem lett

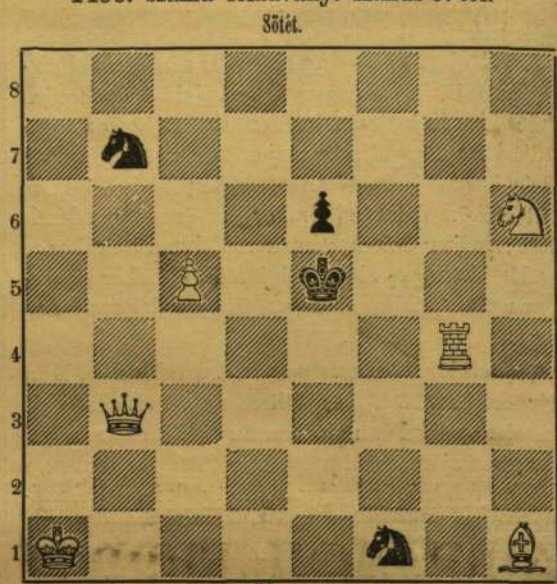
volna valami nagyon tömört! Ellenben a „Tengeren” címűt közlendőink közé soroztuk.

Arcképre. Hát ugy, kisebb igényű lapban megjárna, mert elég jól van írva, verselve stb. De hát mi van benne? bizony semmi. S a másikban se több.

Százsváros. I. J. az ibolyáról szóló cikkét legközelebb közölni fogjuk. Talán rajzot is adhatunk hozzá.

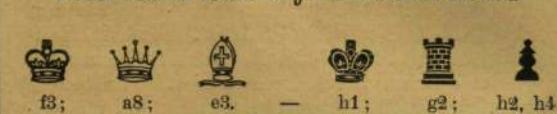
SAKKJÁTÉK.

1488. számú feladvány. Hanus J.-től.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

1489. számú feladvány. Gottschall H.-től.

Világos indul s a harmadik lépésre matot mond.

Az 1481. sz. feladvány megfejtése.

Fähndrich Hugotól.

Megfejtés.			
Világos.	Sötét.	Világos.	Sötét.
1. Vb8—d8	Kd4—c5	a) 1. —	af—b5: (b)
2. Vd8—e5	t. sz.	2. Hf7—g5	1. sz.
3. Va5—b4	mat.	3. Vd8—b6	Vg5—e6 mat.
v. b5—b6	mat.		
Világos.	Sötét.		
1. Hf7—g5	Kd4—e4		
3. Vd8—f6	mat.		

Helyesen fejtették meg: Budapesten: K. J. és F. H. — Andor S. Kovács J. — Az Erkel-színházban nevében: Exner Kornél. — Tarnócson: Németh Péter. — Szempesen: Pintér János. — A pesti sakk-kör.

HETI NAPTÁR. Április hó.

Nap	Katholikus és protestáns	Görög-Orosz	Israelita
22. V. 4. József olt.	6. 3. Sötér	10. Nőjt V. v.	11. Metn.
23. H. Béla pk. vt.	Béla	11. Antipa	12. S. bőjt
24. K. György	György	12. Vazul pk.	13.
25. K. Márk ev.	Márk	13. Márton pk.	14. Márk
26. K. Klet. és Marcz.	Kletasz	14. Árisztark	15.
27. P. Zita sz.	Anasztáz	15. Kreszczenek	16.
28. S. Vité és Valéria	Vitalyos	16. Agape	17. 4. per

Holdváltásai ☾ Holdtölte 26-án 7 óra 38 per. reggel.

Felolós szerkesztő: Nagy Miklós.
(L. egyetem-tér 6. szám.)

Hamisított fekete selyem. Egy darabkát el kell égetni a kemémből, a melyből venni akarunk s a netalán hamisítás azonnal kiderül: a valódi tisztán festett selyem azonnal összezsugorodik, rögtön elalszik s csak kevés világos barnaszínű hamut hagy hátra. A hamisított selyem (mely titkolt kap és török), csak lassan tovább (ha túl van festék-keresztésűk) égnek lassan tovább (ha túl van festék-anysaggal terhelve) s sötétbarna hamut hagy hátra, mely a valódi selyemmel ellentétben nem zsugorodik össze, hanem csak meghajlik. Ha a valódi selyem hamuját szét nyomjuk, az porrá válik, míg ellenben a hamisított nem. Henneberg G. selyem-gyári raktára, (csász. kir. udvari szállító) Zürichben, a legnagyobb készséggel küld mintákat valódi selyem kelméiből bárkinék is, s egy egyes ruhára-alkot mint egész végeket is vámmenteren küld meg, a házhoz szállítva.

Nagyot hallóknak.

Oly egyén, ki egyszerű szer által 23 évig tartott süket és fülgúgásból kigyógyult — kész a szer nemet nyelvű leírását mindenkinék díj nélkül megküldeni. Cím: Institut für Taube, Wien, IX. Kolingasse, Nr. 4.

Egy hatszor hasabzott petit sor, vagy annak helye egyeztető igtatásnál 15 kr.; többszöri igtatásnál 10 kr. Bélyegdíj külön minden igtatás után 30 kr

SZOBÁNCZI FÜRDŐ

négy ásványos forrásának

hideg sós-kénés vize biztos segélyt nyújt mindennemű bőrkétségekben, gonor- és májbetegségeknél, gyérves betegségekben, eüzo és köszvényes bántalmaknál, dagadtok, vértörlés, szemgyógyítás, nem bajok és kövérség ellen. — Az ujjalbi berendezés és átalakítás teljes kényelmet biztosít a vendégeknek s egy a lakások, m ké t az étkezők ára mérsékelve lett és jutányosnak tekinthető. A fürdővendégek az oda- és visszautazási s vasuton Ungváron át egyhármad díj-leendésben részesülnek. Ungvártól Szobánczra jó bérkés közlekednek. — Ezen pártalan gyógyvíz üvegekben több évig megtartja gyógyerejét, mert is azt a beteg otthon is sikerrel használhatja. Egy nagy láda 40 üveggel a fürdőben 7 frt, egy kisebb láda 20 üveggel 4 frt. A vízszállítás is va uti kedvezményben részesül. Megrendeléseket a „Fürdő-igazgatósághoz” kell címezni. Budapesten ezen viz csupán Edeskaty L.-nél kapható. — Május 15-től június 15-ig és augusztus 15-től szeptember végéig 30 ráztóli leengedés. —

Fürdőorvosul a kerületi orvos, Dr. RUSSAY ur, van megneveve. Szobáncz, 1888. A fürdőigazgatóság.

A magyarországi hölgyek figyelmébe!

LUEFF SÁNDOR
Budapest, váci utca 22. szám,
a „Nemzeti szálloda” épületében 3618
ujjonnan berendezett illatszer-üzletet
nyitott és ajánlja különösen:

Aug. Renard hercegnő szepítő vizét, mely az arczról a májfolto-
kat, pörsekeseket eltávolítja, s annak ide szint kölcsön: 1 üveg 84 kr.
Aug. Renard hercegnőszappan drója 35 kr. Ez a szappan az egész világon közvilágosságnak örvend és orvosok által is ajánlatik az arczbőr tisztítására.
Johann Maria Farina valódi kölni vize, üvege 1 frt, kisebb 50 kr.
Tömörre jegyeztesse reyon alakban szeben hordható.
Legújabb és legfinomabb parfüm és francia készítmények: 1 frt, 1 frt 20, 1 frt 50 és 2 frt.
Legfinomabb párizsi hölgyor (Veloutine) fehér, rósa és test-színű. Csak 50 kr., 60 kr., 80 kr., 1 frt 20 kr., 1 frt 50 kr. és 2 frt 80 kr.
Videki megrendelések pontosan teljesíttetnek.

Hazánk legkedveltebb szénsavdús SAVANYUVIZE

A MOLAI FORRÁS
ÁGNES
Ő fensége József főherceg és ő felsége Milán szerb király asztalán rendes italul szolgál.
Külföldi szolgálatot tesz az emésztési zavaraknál.
Legjobb asztali és üdítő ital.
Nem használva kiterjedt kedveltségnek örvend.
Evi szállítás 2 millió palack.

Örök öröktár Budapest: m. kir. és szerb kir. udv. szállító
Egyetlen kapható minden gyógyszerárban, fűszerkereskedésben és vendéglőben.
Edeskaty L., m. kir. és szerb kir. udv. szállító

HIRDETÉSEK.

Váci utca 22. sz. BUDAPEST, Nemzeti szálloda.

LATZKOVITS A.

a cs. kir. kizár. szabadalmazott gomb és gomblyuk nélküli uri ingek feltalálója és egyedüli készítője, ajánlja különlegességeit

fehérművek és uri divatáru-cikkben

legújabb nyakkendők, keztyűk, zsebkendők, gallérok, közelők, harisnyák, vadász-mellények, utazó-takarók

stb., továbbá bízományi gyári raktárát

Dr. Jäger G. tanárfele normál-gyapjúrukkból, eredeti gyári áron.

LATZKOVITS A. cs. k. szab. fehérmű-gyáros, váci utca 22. Nemzeti szálloda épülete.

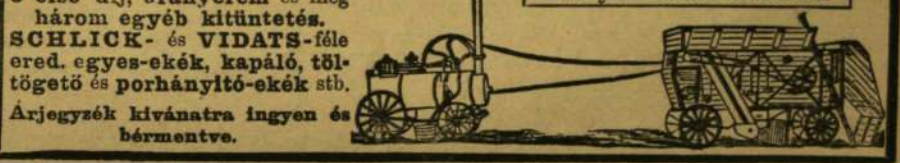
Videki küldemények földítés mellett. — Nem tetszés-nél a pénz visszaadatik.

SCHLICK-féle Vasöntőde- és Gépgyár-részvény-társaság BUDAPESTEN,

Központi iroda: Váci körút 57. — Gazdasági géposztály: Külső váci-ut 1696—1699.

SCHLICK-féle szabad. egyes-
rayol, kettős- és hármas ekék,
3 első díj, aranyérem és még
három egyéb kitüntetés.
SCHLICK- és VIDATS-féle
ered. egyes-ekék, kapáló, töl-
tőgető és porhanyító-ekék stb.
Arjogysék kívánatra ingyen és
bérmentve.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten, IV., egyetem-u. 4. sz. megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

ARANY KINCSTÁR

nélkülözhetlen tanácsadó minden család és háztartás számára.

Ára füze 80 kr.

Szerkesztette K. Beniczky Irma.

Ára köve 1 frt.

TARTALOM:

Az első segélynyújtás testi sérüléseknél és hirtelen bekövetkezett baleseteknél: Az emberi test alkotása. — A csontok. — A fő. — A hátgerincz. — A mellkas. — A medence. — A tagok. — A csuklók. — Az izmok. — Az idegrendszer. — Az agyvelő. — A hátgerincz-velő. — Az idegek. — A sympathicus. — A vérkeringés. — A szív. — A visszeres. — A vér. — A tüdők. — A víz és a vizeletanyag. — A vesék. — A bőr. — A táplálék. — A gyomor. — Sérülések. Zúszások. — Sebek. — Hogyan gyógyulnak a sebek? — Hogyan gyógykezelni az orvos a sebeket? — Vérzések. — Mérgesített sebek. — Csonttörések. — Hogyan gyógyul a csonttörés? — Hogyan mozogja elő az orvos a gyógyulási folyamat? — Mi az első segély csonttörésnél? — Feszamodás és megrendülés. — Egési sebek. — Mit tegyünk megfogott emberrel? — Vizelet. — Megfúladások. — Felakasztott ember. — Eszméletlenség. — Mérgezés. — Mit tegyünk a mérgemegszettél? — Sebesült-és betegszállítás. — Szomszédok. — A ház gyógykezelés berendezése: Fertőtlenítő szerek. Olajok. — Ásványvízek. — Gyógyfűvek. — Képzőanyagok. — Égetés-sebek. — Almathea. — A naplót megégettett arczbőr. — Képzőanyag. — Fagyás elleni szer. — Jó szer a bőrtakár ellen. — Hajkihullás elleni szer. — Szunyog-és méhszúrás ellen. — Nyári mosó szer. — Szemlob elleni szer. — Szépség szer. — A testbőr ápolása. — Az arczbőr ápolása. — Az arczbőr hibáinak gyógykezelése. — A szepől. — A mikfoltok. — A szárga arczbőr. — A kéznél ápolása. — A kellemetlen szájbűz. — A fogak ápolása. — A fogak betegségei. — A fejbőr és haj ápolása. — A hajnak természetesen ápolása. — Háztartás: Folyékony enyv. — Oléso illatszer. — Tartós és oléso padló-festék. — Írószagát eltartani. — Új módja a kávékészítésnek. — Füstölt kolbász és sonka penészedése ellen. — Megsárgult fehérnemű. — Hogyan kell vizez forralni? — Sónkat, mely nagyon el van szóva. — Sónkat és labodát tölire eltartni. — Zöld ugrókat tölire eltartni. — Edényeket, melyekben petroleum volt, tisztítani. — Gyümölcsöt eltartani. — Francia aszalt gyümölcs. — Muskatályi izi gyümölcs. — Fényezéses tárgyakat tisztítani. — Rozsdafoltokat kiszéni. — Képző anyagok. — Előny a mosásnál. — Jó és oléso talaj. — Legyeket szobából kipusztítani. — Jeget a hirtelen olvadástól megóvni. — Becsinalt főzelék, ugora. — Friss tojás. — Friss ugorakalásza. — Telen. — Dohos, penészes levegővel telt helyiségek. — Ragasztó, üveg és porcellán tárgyakra. — Ávas vajjal helyre hozni. — Fényezett bútortok tisztítása. — A fának repedéseit betömni. — Cserépfazekak törhetlenné tenni. — Körteiz. — Piros rizs. — Hideg narancspenes. — Ragasztó, mely a tizet és vizet kiállja. — Jó tisztító szer. — Ragasztó-pép papírszövegre. — Hajkettőt tisztítani. — Tölgyfa-butorokat sötéte pácolni. — Málna- vagy szamóca-szőrp. — Molyirtó szer. — Szőnyegeket tisztítani. — Beszenyvezett butorhuzatokat tisztítani. — Ablakragaszt feloldani. — Aranyozott keretek javítása. — Festett vörös bor. — Boros hordók kifüstölése. — Csítrromlevert sokáig eltartani. — Zavaros bort tisztítani. — Dohos pinézék tisztítása. — Boros üvegekre való szurok. — Friss ugora titása. — Megromlott, megsavanyodott bort helyrehozni. — Borsépités. — Ha a bor zavaros és ezeteseitlen kezd. — Szilvabor. — Szőlő saját levében befőzve. — Tojást tölire eltartni. — Szőlőt sokáig eltartani. — Képző anyagok. — Vörösbort-foltokat kiszéni. — Szőnyegeket porolása. — Telen. — Jó tapasz füstölő kályhákra. — Ragasztó petroleum-lámpákra. — A szuféreg ellen. — Tojást pótolni. — Baromfi-tenyésztés: A baromfi betegségei. — A szál-féreg. — A pip. — Körtészet: Zöldes kert. — A cikória-saláta művelése. — A csigák irtása. — Földieper-tenyésztés. — Csiperkegomba-tenyésztés. — A vetemények öntözése. — Chinai vagy kenyérgyökér. — Óriási spárga. — Kiharszált spárgaigak megújítása. — Téli saláta. — A melegágyak és üvegágyak ablakai. — Tormatermelés. — Csiperkegombatermelés. — A fejcs salátamag. — A patatelen kiirtás. — Hónapos reték telen. — Korai burgonya. — Óriás karfiol. — Legjobb trágya. — Kerti munkák telen. — Januárban. — Februárban. — A kerti veteményeknek való talaj. — Timáreser mint trágya. — A faszén a kertészeten. — Czellertermelés. — Csiperkegombatermelés a lóistállóban. — Virágok és díszkert: A kerti zsalya. — Pompás dísz. — Róza nemesítésre való alanyok. — Szegfűtenyésztés. — Új kuszonövény. — A szobanövények táplálása. — Földibabba, zöldvelő telti pusztítása. — Legjobb trágya cserépfazsák számára. — Magasztórsú rózsák. — A myrtus fácska virágása. — Rheum giganteum. — Salvia argentea. — Szoba-virágok: Elény-növényeknek való föld. — A calla virágása. — Aralia. — A virágok szaporítása. — Magasztórsú zezeda. — Korán virágzó jácint. — Kaktusz-félék. — Gyümölcsös kert: A gyümölcsfák trágyázása. — A gyümölcs éréstét gyorsítani. — A hernyófészkek. — Férgek kiirtása. — A gyümölcsfák tisztítása. — Fatapasz. — Tiszta és kemény kerti utak. — Med-6 kőrték. — Jó oltó-viasz. — Új szaporítási módja a gyümölcsfáknak. — Öreg fák átültetése. — Szőlőtelek-szaporítás. — A közméte-bokrok tisztító hernyó. — A fának korán virágása. — A ribizkebokrok metszése. — Faviász helyett collodim. — Oltógalyak szállítása. — Magasztórsú kőrték. — Gazdász: Kőrték, gyékények. — Földbe vert karók. — Minde időjárásnak ellenálló máz. — Ugora- és tökvirág. — A vakand. — A lovak patái. — Képző anyagok. — A ragya és más hasonló bajok ellen. — Az állatok ruh-betegsége. — Szőlőtrágyázás. — Új szőlőkapálási mód. — A szopos borjuk bélihurta. — Hízó sertések. — Méhek etetése. — Ha a ló meghűlésétől bégőreséket kap. — Zöld trágya. — Jó tejele teh

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

Dr Faragó Gyula.

Világ

árvája.

FARAGÓ MÜNCHEN 87.

Ara füzve 60 krajczár.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható:

KATHOLIKUS IMAKÖNYVEK.

Albach Sz. J. Áhitat órái. Elmélkedések Isten, erény és az örökké valóság felett. Bőrből kötve aranyvágással 2 ft. Francia bőrből kötve, kapocsos 3 ft.

Albach J. S., Heilige Anklänge. Gebete für katholische Christen. 19. Auflage, Octav. Mit sechs Stahlstichen. Gebunden in Leder mit Gold-schnitt und Schuber 3 fl. 50 kr. Gebunden in Chagrinleder mit Schliessen 6 fl.

Gebunden in Sammt mit Silber-kreuz u. Schliessen 8 fl.

Zwanzigste Original-Auflage in kleinsten Taschenformat. Gebunden in Chagrinleder mit Schliessen 3 fl.

Geb. in Sammt mit Kreuz und Schliessen 5 fl.

Győrffy Iván. Kis mennyel manna. Harmadik kiadás. Kötve 25 kr.

Mennyel manna. Katholikus ima- és énekkönyv tanuló ifjak és énekesek számára, harmadik kiadás. Kötve 50 kr.

Hungari A. Isten temploma. Imakönyv minden rendi és állapotú keresztény katolikusok számára. Zsebkönyv. Egy aczélmetszettel, bőrből kötve, aranyvágással 2 ft.

Francia bőrből kötve, kapocsos 3 ft.

Kék v. vörös bársonyba kötve, kereszttel és kapocsos 6 ft.

Tárkányi Béla. Új rózsákert. Imádások és énekes könyv katolikus keresztény hívek használatára. Az egri érseki hatóság jóváhagyásával. Ötödik kiadás. Legkisebb zsebkönyvben egy aczélmetszettel, bőrből kötve, aranyvágással 2 ft.

Chagrin-bőrből kötve kapocsos 3 ft.

Kapható azonosítván finom francia bőr és borjúbőr díszítésekben kapocsos 4-6 ftig. Továbbá bársonyokötésekben új-ézüst és valódi fin. ezüst kapocsos, és sárga vagy kerettel 6-14 ftig.

Tárkányi Béla. Nagyboldi kalauz. Krisztus kinszenvedésének és halálának negyvennapos megszentelésére a nagyheti ájtatossággal együtt. Négy aczélmetszettel. Francia bőrből kötve, kapocsos 3 ft.

Ártatlanok öröme. Katholikus imakönyvecske kis gyermekek számára. Sok képpel. Kötve 20 kr.

Vezérangyal a mennyel korona elnyerésére. Katholikus imádások és énekes könyv. Négy aczélmetszettel. Bőrből kötve, aranyvágással 2 ft.

Ugyanaz: zsebkönyv. Bőrből kötve aranyvágással 2 ft.

Francia bőrből kötve, kapocsos 3 ft.

A hajadonok éneke. Katholikus imakönyv. Velinpapíron 5 képpel. Francia bőrből kötve, kapocsos 5 ft.

Ugyanaz: zsebkönyv. Bőrből kötve, aranyvágással 2 ft.

Francia bőrből kötve, kapocsos 3 ft.

Kék v. vörös bársonyba kötve, kereszttel és kapocsos 8 ft.

Vezérangyal az údv elnyerésére. Imakönyv a kath. nőnem használatára. Öt aczélmetszettel. Bőrből kötve, aranyvágással 3 ft 50 kr.

Ugyanaz zsebkönyv 2 aczélmetszettel, Bőrből kötve, aranyvágással 2 ft.

Francia bőrből kötve, kapocsos 3 ft.

Kék vagy vörös bársonyba kötve, kapocsos 8 ft.

Ijűség kalauza az örök életre. Katholikus imakönyv énekekkel és zsoltárokkal. Vázsonba kötve, aranyvágással 80 kr.

Keresztény éregek gyámola. Katholikus imádások könyv. Egy czimképpel. Bőrből kötve, aranyvágással 2 ft.

Francia bőrből kötve, kapocsos 3 ft.

BARNÁ FOGORVOS

Budapest, Váci utca 24. szám.

Készít egyes fogakat, fogorvosokat és plomбок, jélek mellett: orvosi műszereket. Kézműves részlegére.

Hirdetések

felvétetnek a kiadóhivatalban, Budapesten. IV., egyetem-utca 4. sz. alatt

Franciaország és a Külföld Minden illatszere és né és Fodrászánál

La VELOUTINE

Különleges Rizpor BISMUTTAL VEGYITVE

CH. FAY, ILLATSZERESZ,

PARIS — 9, rue de la Paix, 9 — PARIS.

RADAIN FÜRDŐ savanyóvíz-forrás

Legtartalmasabb szikony-savanyóvíz. Garod kísérletel bebizonyították, hogy a szikony-savanyóvíz a legjobb és legbiztosabb gyógy-ágyazás a szikony-savanyóvíz számára.

Radain a legjobb asztali víz. Legyen a legbiztosabb víz. Legyen a legbiztosabb víz. Legyen a legbiztosabb víz.

Gárdag szikony-savanyóvíz. A Radain szikony-savanyóvíz. A Radain szikony-savanyóvíz. A Radain szikony-savanyóvíz.

Wörktárak Budapesten: Edeshegyi L. és Mattoni & Wille utca.

Kapható minden szikony-savanyóvíz és szikony-savanyóvíz számára.

VÉGELEDÁS

40-50 %-kal leszállított árak mellett az üzletág változtatása miatt, és pedig nagyobb mennyiségű porcelán, fayence, fém- és bronz-árak, függő- és asztali lámpák.

Testory BUDAPEST Haas-palota.

A FRANKLIN-TÁRSULAT

kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvtárban kapható — az osztr. tartományok számára Szelinski György cs. k. egyet. könyvtáránál Bécsben I. Stephansplatz Nr. 6

PROTESTÁNS IMAKÖNYVEK.

Borsodi József. Templomi imák. Vasárnapokra, ünnepekre s másalkalmakra köziszenítéssel használatul. Harmadik kiadás. Vázsonba kötve 2 ft.

Cleynmann Károly. Isten, mindenem, örömöm, vigasztalásom. Imádások és elmélkedések mivelt kereszténynek számára. Harmadik, Szász Károlytól átnézett és kiegészített kiadás. Vázsonba kötve 80 kr. Velinpapíron bőrből kötve aranyvágással 2 ft.

Czelder Márton. Mindennapi és alkalmi imádások. Templomi és családi használatra. Második bővített kiadás. Vázsonba kötve, aranyvágással 1 ft 40 kr.

Dobos János. Keresztény imák. A házi ájtatosság növelésére és a protestáns keresztény felekezetek használatára. Második kiadás. Vázsonba kötve 80 kr., velinpapíron bőrből kötve aranyvágással 2 ft 50 kr., francia bőrből kötve kapocsos 5 ft.

Ugyanaz: zsebkönyv, bőrből kötve aranyvágással 2 ft.

Francia bőrből kötve kapocsos 3 ft.

A gyermek imái és első vallásos érzései. Mindkét hitvallású protestáns gyermekek számára. Második kiadás. Vázsonba kötve 80 kr.

György Vilmos. Emlékkönyv a confirmációhoz készülő protestáns hajadonok számára. Egy finom képpel. Velinpapíron, vázsonba kötve aranyvágással 1 ft 20 kr.

Heissler József, dr. A keresztény ember imakönyve. Vázsonba kötve aranyvágással 1 ft 60 kr.

Kis János. Lelki áldozatok imákban és énekekben. Újabb átnézett és megbővített kiadás. Vázsonba kötve aranyvágással 1 ft 20 kr.

Velinpapíron, bőrből kötve aranyvágással 2 ft.

Medgyes Lajos. Protestáns családok imakönyve imadalokkal. Vázsonba kötve, aranyvágással 2 ft.

Papp Károly. Esti harang vagy újabb keresztény tanítások protestáns keresztény családok számára. Váz. kötve 1 ft. Velinpap. fekete bőrkötésben 1 ft 80 kr.

Szász Károly. Buzgóság könyve. Elmélkedések és imák protestáns nők számára. Második kiadás. Egy aczélmetszettel. Bőrből kötve, aranyvágással 2 ft 50 kr., francia bőrből kötve, kapocsos 4 ft.

Ugyanaz: zsebkönyv, vázsonba kötve aranyvágással 6 ft.

Szikszay György. Keresztény tanítások és imák mindkét felekezeti protestánsok lelki épületére. A jelen szükséghez alkalmazva. Vázsonba kötve 1 ft 20 kr., velinpapíron bőrből kötve 2 ft.

Tompa Mihály. Olajág. Elmélkedések, fohások és imák. Hölgyek számára olvasásra és imakönyvvül. Vázsonba kötve, aranyvágással 3 ft 40 kr.

Francia bőrkötésben kapocsos 5 ft.

Ugyanaz: zsebkönyv, vázsonba kötve aranyvágással 2 ft 50 kr.

Francia bőrkötésben kapocsos 4 ft.

Vörös Eszter. Buzgó imák. Vázsonba kötve, aranyvágással 80 kr.

Zechokke Henrik. Áhitat órái. Kiválogatva és fordítva Szász Károly által. Két kötetben. Vázsonba kötve, aranyvágással 5 ft.

18. SZÁM. 1888.

BUDAPEST, ÁPRILIS 29.

XXXV. ÉVFOLYAM.

Előfizetési feltételek: VASÁRNAPI UJSÁG és egész évre 12 ft. POLITIKAI UJDONSÁGOK együtt: fél évre 6 ft.

Csupán a VASÁRNAPI UJSÁG egész évre 8 ft. Csupán a POLITIKAI UJDONSÁGOK: egész évre 6 ft. Kivétel: előfizetésekre a postaiag meghatározott viteldi is csatlakozó.

SCHOPENHAUER ARTHUR.

Ez évi február 22-én tették le a Majna melletti Frankfurtban alapkövét annak a monumentumnak, mely e század egyik legkiválóbb szellemének, Schopenhauer Arthurnak emléket lesz az utókor előtt külsőképpen is hirdető.

Az alapköv letételére azt a napot választották, melyen száz évvel ez előtt az a férfi született, ki a bölcsészet terén maradandó nyomokat hagyott maga után s a kinek filozófiai munkái hatalmas behatással voltak és vannak ma is világnézetünk alakulására. Mikor nagy munkája, «Die Welt als Wille und Vorstellung», 1819-ben megjelent, sejtelve sem volt senkinek arról a nagy átalakulásról, melyet az az emberek gondolkodásában elő fog idézni, s csak kevesen érték meg alkotó erejét és mélységét annak a szellemnek, mely e munkából elősugárzik. De e kevesek közt oly férfiak találkoztak, mint Goethe és Jean Paul, s ez utóbbi panaszkodva említi, hogy Schopenhauer munkája nem találkozott a kellő méltatással, hogy az lángeszű, merész, sokoldalú, éles elmével és mély belátással írott munka, melyet csak dicsőretnél lehet említeni, noha aláírni nem lehet. Nem pedig «a világ igazságtalanságának és feneketlen mélysége miatt, mely Norvégia borongó homálya tengerszemének mélységéhez hasonló, a honnan a sötét meredek sziklafalakból álló törből soha sem látni a napot, hanem csillagosnak látjuk fényes nappal is az eget, s nem látunk rajta elvonulni sem madarat, sem felleget.»

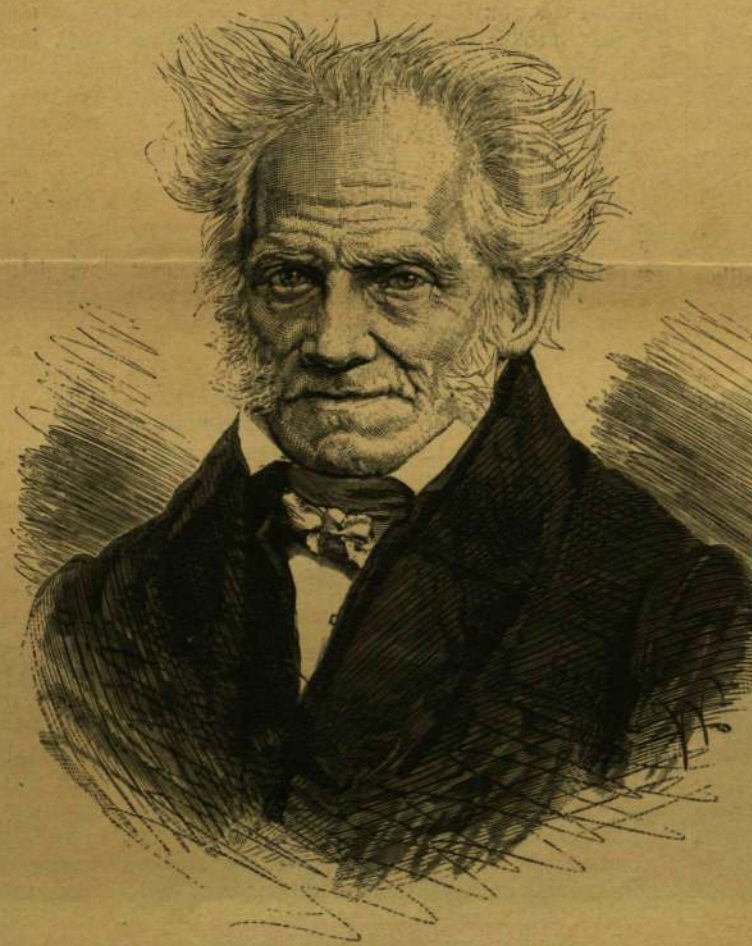
Schopenhauer életpályája a lehető legkedvezőbb vala arra, hogy bölcsész váljék belőle. Kötő nevelesben részesült s igen korán nyilvánvala alkalmá megismerkednie Európa művelt államaival, természeti viszonyjaikkal, állami és társadalmi berendezkedéseikkel, látókörét a legkellemesebb módon szélesíthette s később, mint vagyos ember, az élet gondjaitól menten szentelhette magát tudományos hajlamának. Atyja, Schopenhauer Henrik Flóris, tekintélyes kereskedő,

anyja, Trosinger Johanna, széles körökben olvasott regényíró volt. Ettől örökölte eleven észlelőtehetségét, a ritka elmeit, a nyelvbeli kifejezés könnyűségét, szóval értelmiségét; atyjától ellenben a heves vérmérsékletet, az akarat erejét, a büszke, hajthatatlan jellemet s így saját magában is megerősítve láthatta azt a későbbi elméletét, hogy az ember az ő lényének magvát, kedélyét, akaratát atyjától, lelkének erejét és irányát pedig anyjától örökl.

Neveltetése egészen sajátos volt. Rendszeres iskolai oktatásban nem részesült. Atyja nagy kedvelője volt az utazásoknak. Bejárta Német-, Francia-, Angol- és Olaszországot, Svájcot s mindenütt magával vitte fiát. Hosszabb, rövidebb időre nevelőintézetekbe is adta, így Hamburgban, Londonban, Havreban, úgy hogy mire a fiú Németországba visszatért, annyira elfelejtette anyanyelvét, hogy csak nehezen tudta magát rajta megértetni.

De minden iskolai nevelésnél fontosabb vala az ő szellemi kifejlődésére az utazásai közben fölmerült külvilági jelenségek közvetlen látása. S ő maga is ezt tartotta a helyes nevelési irányának. «A mesterséges nevelésnél — írja — előmondás, tanítás, olvasás után tele tömjük a gyermek fejét fogalmakkal, mielőtt még elegendő ki-terjedési ismeretségben állana a szemléltethető külvilággal. Ama fogalmaknak képzetét a tapasztalatnak utóbb kell megnyernie: addig azonban fonákul alkalmazzuk a fogalmakat, téves világításban látja a dolgokat és embereket. Így esik aztán, hogy ferde irányban neveltetünk, s hogy fiatal korunkban hosszas olvasás és tanulás után vagy együgyűen, vagy felszínesen lépünk a világba s abban aztán vagy túlságosan aggodalmaskodva és szorongva, vagy vakmerően viselkedünk. Ez a következménye ama hysterón proteronnak (a természetes dolgok megfordításának), mely szellemünk természetes fejlődési rendének ellenére előbb juttat bennünket a fogalmakhoz s csak azután a képzetekhez. Hosszú tapasztalatnak kell utólag a fogalmak hamis alkalmazása által keletkezett ítéleteinket helyre igazítani, a mi ritkán sikerül teljesen. Azért van oly kevés tudós embernek józan, természetes esze, a mi pedig a tanulatlanoknál nem is ritkaság.»

Az utazási kedv s a szemléltethető világ jelenségeivel való megismerkedés vágya oly erős vala az ifjúságban, hogy mikor atyja szabad választást engedett neki, hogy vagy legyen tudós és akkor hagyjon föl az utazásokkal, vagy járjon-keljen a világban s legyen kereskedő: nehézséggel ugyan, de ez utóbira szánta magát s négy évig volt egy kereskedőházban. Csak atyja halála után, 19 éves korában szentelhette magát hajlamának, s ekkor nagyon rövid idő alatt pótolta iskolai ismereteinek hiányait. 1809-ben, 21 éves korában a göttingi, két év múlva a berlini egyetemre ment, hol az akkor híres zenitihen álló Fichtet hallgatta. De nem bírt megbarátkozni mestere idealizmusával s csakhamar teljesen elfordult tőle. Később Jenában a bölcsészeti tudorává avatták magát. Aztán Weimarba ment, hol

SCHOPENHAUER ARTHUR.